NAŠ TEDNIK

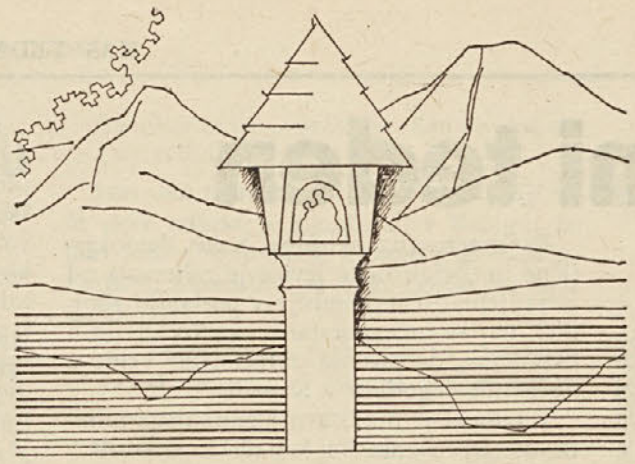

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETO XIX / ŠTEVILKA 31 CELOVEC, DNE 3. AVGUSTA 1967 CENA 2.— ŠILINGA

Ein Vorstoß des Heimatdienstes?

Nun wissen wir es also schwarz auf weiß — die »böse« Slowenenführung will mit ihren »maßlosen« Forderungen »die totale Herrschaft über halb Kärnten«. So wenigstens konnte man es in einem Flugblatt lesen, das in der vergangenen Woche allen »Südkärntnern, Deutschen und Windischen« als Postwurf ins Haus flatterte. Das mit »Der neueste Vorstoß der Slowenenführung« betitelte und von Obmann und Sekretär des Kärntner Heimatdienstes unterzeichnete Blatt befaßt sich mit den Ausführungen des Obmannes des Rates der Kärntner Slowenen Dr. Valentin Inzko anläßlich einer Besprechung im Bundeskanzleramt in Wien und sorgt so in dankenswerter Weise für deren Verbreitung.

Man würde den Herren Heimatdienstlern zuviel Ehre antun, wollte man sich mit jedem ihrer publizistischen Atemholversuche befassen, zumal es deren ja genug gibt, dann und wann aber möchten auch wir gerne Dinge klarstellen. Da ist einmal die Frage der »Windischen«, die für die Herren rund um den Kärntner Heimatdienst Wasser auf ihre leider nicht mehr ganz modernen Mühlen sind. Dieses alte sinngleiche Wort für Slowenen war für Anhänger des Grundsatzes »Divide et impera!« (Teile und herrsche!) willkommener »Beweis« für ihre zweckpolitischen Konstruktionen. Darin liegt der Trugschluß: eine politische Einstellung kann nicht über die Zugehörigkeit zu einem Volk entscheiden. Oder sind etwa jene Elsäßer, die seit urdenklichen Zeiten ihre althergebrachte deutsche Mundart pflegen, sich aber staatspolitisch durchaus Frankreich zugehörig fühlen, deshalb Franzosen oder Elsäßer »Windische«? Wir sind der Meinung, daß die maßgebenden Behörden endlich einmal jenen Leuten auf die Finger klopfen sollten, die die Kärntner Bevölkerung ständig in heimattreue und nichtheimattreue Menschen katalogisieren, währenddessen eben dieselben vor noch nicht allzu langer Zeit die Barrieren zwischen ihrem eigenen Vaterland Österreich und dem Aggressor Hitler-Deutschland geistig und vielleicht auch physisch mitniedergerissen haben.

Den längsten von den Flugblatt-Klammer-Kommentaren hat der Heimatdienst natürlich bei jenem Passus wiederzugeben, worin sich Dr. Inzko mit dem Verbot von gegen die Minderheit gerichteten Organisationen befaßt. Verständlich! Zur Information: Die Slowenenführung maßt sich nichts an, sie erinnert nur an die notwendige Ausführung von vollkommen klar formulierten Staatsvertragsbestimmungen. Mit angeblicher vaterländischer Tätigkeit hat die Tätigkeit des Heimatdienstes und die Tätigkeit der politischen Partei, die ihm nahesteht, nichts zu tun: es sei nur daran erinnert, daß von denselben Leuten der österreichische Nationalfeiertag abgelehnt wurde. Wenn die Anti-Slawen in die Anonymität tauchen können, dann gibt es in Massen Flugblätter mit Parolen wie »Pustite Kärnten pri miru!« oder »Tschusch raus!«

Auch die slowenische Forderung, daß die Grenzlandschulen nicht in das Eigentum des sattsam bekannten Schulvereines Südmark etwa rückgeführt würden, stößt beim ach so patriotischen Heimatdienst selbstverständlich auf Ablehnung. Welches Wehgeschrei würde man hierzulande gerade in deutschnationalen Kreisen erheben, würde irgendeine società italiana irgendwo in den Südtiroler Bergen eine Schule mit dem erklärten Ziele errichten, die deutschsprachigen Kinder möglichst schnell zu italianisieren. Aber da gilt ja wohl zweierlei Maß! Wir wissen sehr wohl — und auch die zuständigen Behörden wissen es —, daß ‚urgermanische' Grazer Studenten mit einem feschen Schmiß im Gesicht zu Weihnachten nicht aus Liebe zum Christkind oder dem unterentwickelten Unterland an slowenische Kinder in Grenzlandschulen Geschenke verteilen. Es ist ihre »Volkstumsarbeit«. Wäre es nicht das, so könnten die Almosen, nach denen wir gar keine Sehnsucht haben, auch nach Hintertupfing wandern.

Die Katze, die der Heimatdienst bei der slowenischen Forderung nach Verwirklichung der Staatsvertragsbestimmungen (12 Jahre nach dessen Unterzeichnung) aus dem Sack springen sieht, beißt nicht; das Grenzland ist nicht in Gefahr — das wissen wohl die Herren selbst auch. Nur, worüber sollten sie schreiben und wovon sollten sie leben, würden sie sich das auch eingestehen?

Es besteht kein Zweifel darüber, daß diese Kreise jeden Lösungsversuch in der Minderheitenfrage ablehnen würden. Österreichische Patrioten sind, wenn ein Wort Norbert Burgers aus seinem jüngsten Spiegel-Interwiew gebraucht werden soll, »linksgedrallte slawophile Elemente«. Mangelndes österreichisches Nationalbewußtsein hat sich seit jeher mit intoleranter Slawophobie gepaart, die in Kärnten, wie das jüngste Elaborat des Heimatdienstes erneut beweist, willigen Nährboden für Unbelehrbare findet, die heillos im Gestern verstrickt sind. Ein Verbot dieser Organisation ist fällig! Oder will man darauf warten, daß sich die Lage ähnlich der in Südtirol dank einiger deutschnationaler Extremisten zuspitzt?

Rasne borbe brez konca

Rasni nemiri v ZDA se še vedno nadaljujejo. Nov center nemirov je postalo mesto Milwaukee v zvezni državi Wisconsin. To mesto ima 700.000 prebivalcev in od teh je ena desetina Črncev. V mesto se je že podalo 1000 težko oboroženih vojakov nacionalne garde. Kljub temu še v mestu ni prišlo do miru.

Medtem sta guverner zvezne države Michigan in župan mesta Detroit napadla vlado ZDA, češ da je vlada predolgo se obotavljala v Detroitu poseči v razmere. Mir bi hitreje vzpostavili, veliko škode in žrtev bi si prihranili.

Nemiri v Milwaukee so se začeli in trajajo po istem vzorcu kot v Detroitu: drhali črncev divjajo skozi mesto ter plenijo trgovine, požigajo in napadajo požarno brambo, ki hoče pogasiti požare.

Do zdaj so nemiri v Milwaukee zahtevali dve smrtni žrtvi: neko ženo in policista. 45 ljudi je bilo ranjenih od teh 12 policistov. Policija je aretirala 180 hujskačev.

Kljub Johnsonovim opominom je prišlo v nedeljo zvečer do nemirov tudi v Portlandu (Oregon), Riviera Bach (Florida), Wichita (Kansas) in Cleveland (Ohio).

Salzburške slavnostne igre otvorjene

V sredo, dne 26. julija, so bile otvorjene salzburške slavnostne igre. Otvoritvena predstava je bila Mozartova »Čarobna piščal« (»Zauberflöte«) Dne 1. avgusta je bila premiera Mozartove opere »Ascanio in Alba«. Nadalje so še na sporedu sledeče opere: »Boris Godunov«, »Carmen«, »Figarova svatba« in »Ugrabitev«. Na sporedu sta še veseloigri »Sen poletne noči« in »Težavni«. Seveda tudi letos ne bo manjkal misterij »Slehernik«, ki ga uprizorijo pred salzburško stolnico.

Salzburške slavnostne igre je otvoril naš zvezni predsednik Franc Jonas.

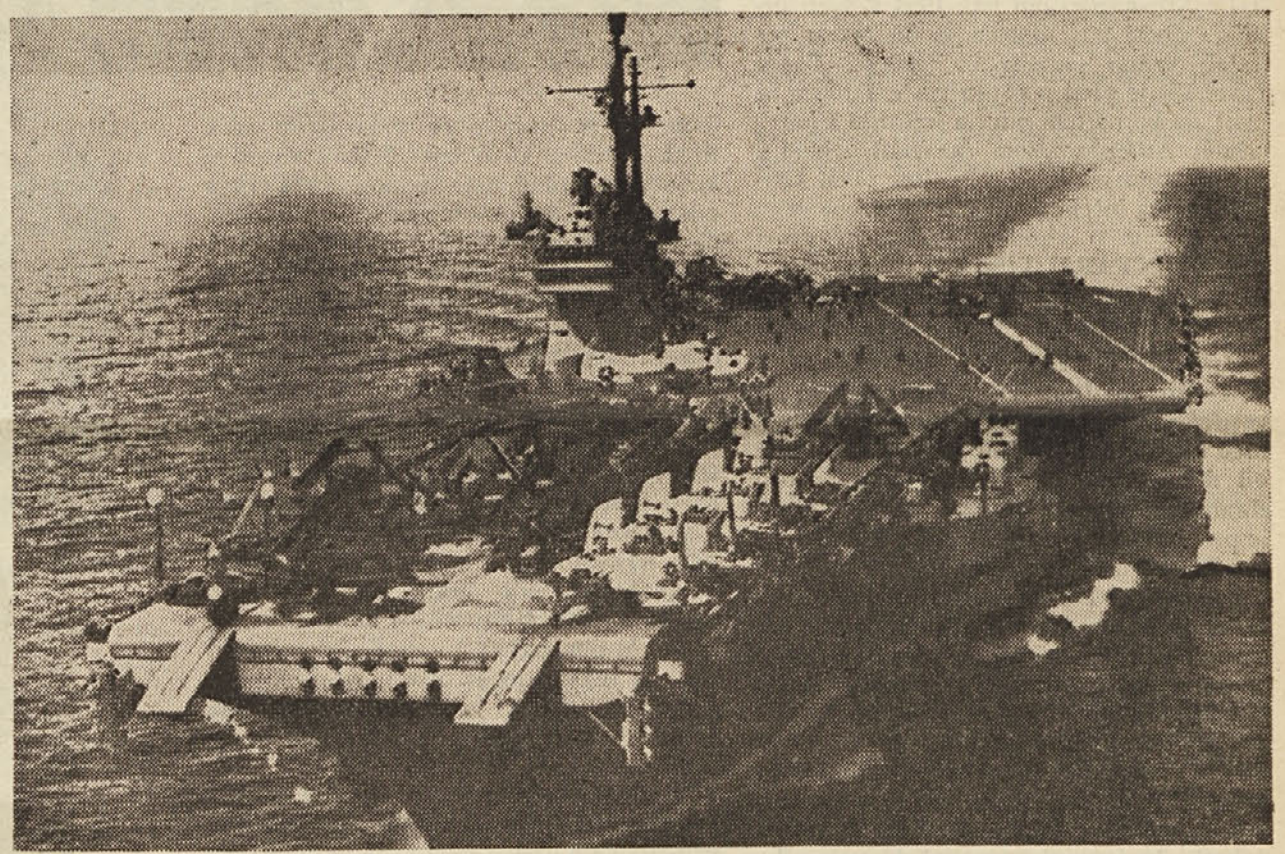

Tretja največja letalonosilka ameriške mornarice „Forrestal", ki potrebuje 5000-glavo moštvo, je postala prizorišče strašnih eksplozij. Domnevajo, da je bil vzrok katastrofe plamen reakcijskega letala, ki je prižgal tank drugega letala. Ta je eksplodiral in razlil vso gorivo po krovu letalonosilke. Ogenj se je hitro razširil, ker je nastala pravcata verižna reakcija. Požar se je hranil z raketami in bombami ter z municijo. Katastrofa je zahtevala 140 smrtnih žrtev, 58 jih pogrešajo in ranjenih je 78. Letalonosilka „Forrestal" se je sama umaknila na Filipine.

Venezuela trpi pod potresi

Venezuelo je v soboto zvečer prizadel hud potres. Doslej še ni znano natančno število smrtnih žrtev, vendar so že našli nad sto trupel. Boje se pa, da bo število mrtvih doseglo tudi 400 in več. Potres je povzročil velikansko škodo in žrtve v Caracasu, San Cristobalu in še nekaterih krajih. Najbolj prizadet je morda Tocuyo, kakih 320 km od prestolnice, ki je že bil opustošen po močnem potresu leta 1948.

Potres je bil zelo močan. Po poročilih iz observatorija v prestolnici je bila moč potresa izredna, podobno kot pri potresu 29. oktobra 1900. Prvi sunek so čutili v Caracasu in v večini krajev v notranjosti ob 20.05 v soboto zvečer (po krajevnem času).

Notranji minister je po radiu izjavil, da je prvemu sledilo še več potresnih sunkov, ki niso bili tako močni. Pač pa so dva dni nato čutili spet precej močan sunek v nekaterih predelih Caracasa. Prebivalci so v paničnem strahu pritekli na ceste. Policija je ugotovila, da je ta potresni sunek, ki je bil že enajsti po hudem potresu v soboto zvečer, povzročil kako desetino mrtvih, ker se je zrušila neka tovarna.

Zvedelo se je tudi, da so med ruševinami nekega kraja na obali, kjer številni meščani iz Caracasa preživljajo konec tedna, našli 20 trupel. Tudi hotel »Macuto Sheraton«, ki leži na obali in je eden izmed največjih

(Dalje na 8. strani)

NOVA JORDANSKA VLADA

Jordanski kralj Husein je sprejel odstop vlade premiera Saada Džume. Novo vlado je sestavil Husein Ben Naser, bivši šef kraljevega kabineta. Uradno poročilo še pričakujejo.

Zanesljivi viri povedo, da bo imel v novem kabinetu nekdanji premier Bahdžat položaj podpredsednika.

Džuma je odstopil v začetku julija, vendar njegov odstop ni bil sprejet, dokler so trajala pogajanja za sestavo nove vlade.

IZROČITEV ČOMBEJA SAMO ŠE VPRAŠANJE ČASA

Diplomatski krogi kongovskega glavnega mesta Kinšase so izjavili, da je alžirski državni predsednik Boumedienne že podpisal dekret za izročitev Mojse Čombeja. Dan za izročitev še ni določen, ker se še morajo zediniti, kako ga bodo prepeljali v Kongo. Nadalje so še v Kinšasi izjavili, da je Sovjetska zveza pripravljena poslati moštvo za transport Čombeja z letalom.

ZAČETEK 35. KONGRESA PEN KLUBA

V Abidjanu (Slonokoščena obala, zapadna Afrika) se je 31. julija začel 35. svetovni kongres mednarodnega PEN kluba, na katerem sodeluje 200 delegatov iz 33 držav Afrike, Evrope, Azije in Amerike. Na otvoritvi kongresa je bil tudi predsednik Slonokoščene obale Houphouet Boigny.

— — —

TOKIO — Majhna japonska ladja, ki je na njej izbruhnil požar, se je potopila nedaleč od polotoka Noto. Dvanajst potnikov in kapitan so dobili hujše opekline.

Politični teden

Po svetu . . .

PAPEŽ PAVEL VI. V TURČIJI

Papež Pavel VI. je v torek priletel v Carigrad na sestanek z 81-letnim carigrajskim patriarhom Athenagorasom z namenom, da bi napravil nov korak k združitvi pravoslavne Cerkve s katoliško.

Papež Pavel VI. pa je poleg prej omenjenega namena priletel v muslimansko Turčijo tudi kot romar, ko je obiskal starodavne krščanske svetinje v Efezu ter se razgovarjal o bodočnosti krščanskih svetišč v Jeruzalemu.

V sredo je papež Pavel VI. odletel v Izmir in od tam odpotoval v Efez, kjer je po tradicionalnih poročilih apostol Janez leta 95 po Kr. napisal svoj evangelij. Pavel VI. se je podal v baziliko sv. Janeza ter tam sprejel v avdienci 1500 vernikov, med njimi 600 ameriških vojakov, ki so nastanjeni na bližnjem ameriškem letalskem oporišču Gigli.

To papeževo potovanje, ki je že peto potovanje Pavla VI. v tujino v njegovem štiriletnem vladanju, je eno izmed najbolj diplomatsko kočljivih papeževih potovanj. V Turčiji je samo okoli 200.000 kristjanov in vsi krščanski cerkveni dostojanstveniki niso navdušeni za združenje z Rimom. Patriarh Athenagoras je pa ves predan tej ideji.

Kakor je znano, se je Pavel VI. prvič sestal z Athenagorasom leta 1964 v Sveti deželi. Odnosi med obema so od takrat postajali vedno tesnejši in toplejši. Papež Pavel VI. je pred potovanjem v Turčijo izjavil, da bo na tem novem srečanju s patriarhom Athenagorasom poskušal »zgladiti pot k pomirjenju in združitvi obeh Cerkvá«, ki sta ločeni že od leta 1054.

KOMENTARJI TISKA O GOVORIH FRANCOSKEGA PREDSEDNIKA V KANADI

Pariz, 27. – Predsednik de Gaulle se je davi vrnil iz Montreala v Pariz, potem ko je prekinil uraden obisk v Kanadi. Na letališču so ga čakali številni ministri. Videti je bil dobre volje. Na kratko je obrazložil zbranim ministrom razloge, zaradi katerih je prekinil svoj obisk v Kanadi. Takoj nato je odšel v Elizejsko palačo.

Zmerni »Le Figaro« se sprašuje, ali ne bo generalovo obnašanje imelo posledic tudi doma, in pripominja: »To pot se zdi, da je bila storjena nepopravljiva napaka. Reakcija kanadske zvezne vlade je bila brutalna. Vendar pa ni zaprla vrat za odkrito pojasnilo. Pearsonovo sporočilo ni glede tega prav nič dvoumno. S tesnim srcem se obračamo na tistega, kateremu Francija toliko dolguje, in ga pozivamo, naj da pojasnila, naj odgovori. Zakaj? Da, zakaj?«

Tudi vladi naklonjeni list »Paris Jour« tolmači presenečenje francoskega ljudstva. »Ravnanje generala de Gaulla tudi za tiste, ki so ga podpirali od leta 1958 dalje, piše list, postaja vedno manj razumljivo. V mednarodnem merilu se torej lahko pričakuje sovražna reakcija, zlasti od naših družabnikov v skupnem tržišču, ki so že prizadeti zaradi francoskega stališča do krize na Srednjem vzhodu in do angleškega vstopa v skupno tržišče. List zaključuje, da se bo verjetno vse končalo z nič, kajti ko bo narodna skupščina ponovno sklicana, bo nezadovoljstvo verjetno že pojenjalo. Tudi neodvisni »Combat« je zaskrbljen zaradi posledic de Gaullove geste in pravi, da je ugled predsednika republike močno prizadet in za dolgo časa. »Tisti, ki je povzročal nezadovoljstvo med svojimi zavezniki, povzroča sedaj med njimi jezo in nezaupanje.« List pravi, da bo Francija težko odpustila generalu de Gaullu, da »se je osmešila« in da »je osmešil Francijo v očeh vsega sveta«.

Komunistično glasilo »Humanitè«, ki je včeraj branilo de Gaulla spričo kanadskega sporočila, je sedaj menjalo svoje stališče: »Kanadska vlada je označila za nesprejemljive govore gosta in prav gotovo bi ji bilo lahko, če bi se poslužila precedentov, ki jih je ustvaril general de Gaulle.

Na primer, ali ni ta ugovarjal OZN v alžirskem vprašanju s pretvezo, da je po njegovem Alžirija še vedno francoska. Ali se ne bi moralo spoštovati pravilo nevmešavanja, ki ga je tedaj neupravičeno uporabljala golistična diplomacija, ker gre za francosko Kanado, o kateri prav gotovo si ne bi nihče upal trditi, da ni kanadska?«

Parlamentarna skupina zveze demokratične in socialistične levice je zahtevala od zunanjepolitične komisije v poslanski zbornici, naj se nujno sestane »spričo izrednih okoliščin«, da posluša obrazložitev vlade o nedavnih dogodkih v Kanadi.

V Ottawi je predstavnik zunanjega ministrstva izjavil, da bo kanadski poslanik v Parizu ostal nekaj dni v Ottawi, da se posvetuje z vlado in zatem bo ostal tam še tri tedne na počitnicah ter se bo nato vrnil. Predstavnik je nato izjavil, da francosko-kanadski diplomatski odnosi preživljajo kočljivo razdobje. Dodal pa je: »Ni razloga, da bi mislili, da se bodo ti odnosi ohladili, ali da se bo razvila hladna vojna.« Zanikal je trditev, da bi se kanadsko diplomatsko predstavništvo v Parizu zmanjšalo na raven odpravništva poslov.

Dogodke v Kanadi komentira tudi ameriški in angleški tisk. »New York Times« pravi med drugim, da je de Gaulle »v preteklosti žalil svoje zaveznike, toda je to storil iz političnih razlogov, ki so bili razumljivi, čeprav se je lahko reklo, da so zgrešeni. Kakšen namen pa naj bi imelo to, kar je praktično bilo poziv na odcepitev?« »Edini mogoči zaključek je, da njegova naraščajoča obsedenost o ameriški dominaciji uničuje sedaj njegov znani čut logike in njegov realizem, ki je bil svoj čas elastičen. Zasluži bolj pomilovanje, kakor da bi ga žalili.«

Londonski »Guardian« piše v dopisu iz Toronta, da bi de Gaullove besede lahko pripeljale do nasilja med kanadskimi državljani. »Times« piše, da je skoraj vsa severnoameriška javnost vznevoljena nad de Gaullovim stališčem. »Daily Telegraph« pa objavlja uvodnik pod naslovom »Žaljivke francoskega predsednika«.

Predstavnik generalnega guvernerja in kanadskega ministrskega predsednika je izjavil, da nista niti guverner niti ministrski predsednik Pearson dobila od generala de Gaulla nobene poslanice po njegovem odhodu iz Montreala.

De Gaulle je poslal predsedniku pokrajine Quebec Danielu Johnsonu poslanico, s katero se zahvaljuje za njegovo gostoljubje. V krogih blizu Pearsona ugotavljajo, da je bil tudi v Quebecu de Gaulle gost kanadske vlade, čeprav je vlada Quebeca poslala de Gaullu ločeno vabilo.

Predstavnik kanadskega zunanjega ministrstva je izjavil, da so bili pogovori na diplomatski ravni s francoskim predsedniškim odposlanstvom po de Gaullovem govoru v Montrealu. Dodal je, da kanadska vlada ni izročila nobene diplomatske note z zahtevo, naj bi se pojasnile besede »živel svobodni Quebec«, ki jih je izrekel de Gaulle. Dodal je, da sporočilo, ki so ga objavili v torek, je bila »ministrska odločitev Pearsonove vlade«. Pripomnil je, da se je v tem sporočilu izražal »odločen namen kanadske vlade, da razvije prijateljstvo med Kanado in Francijo«.

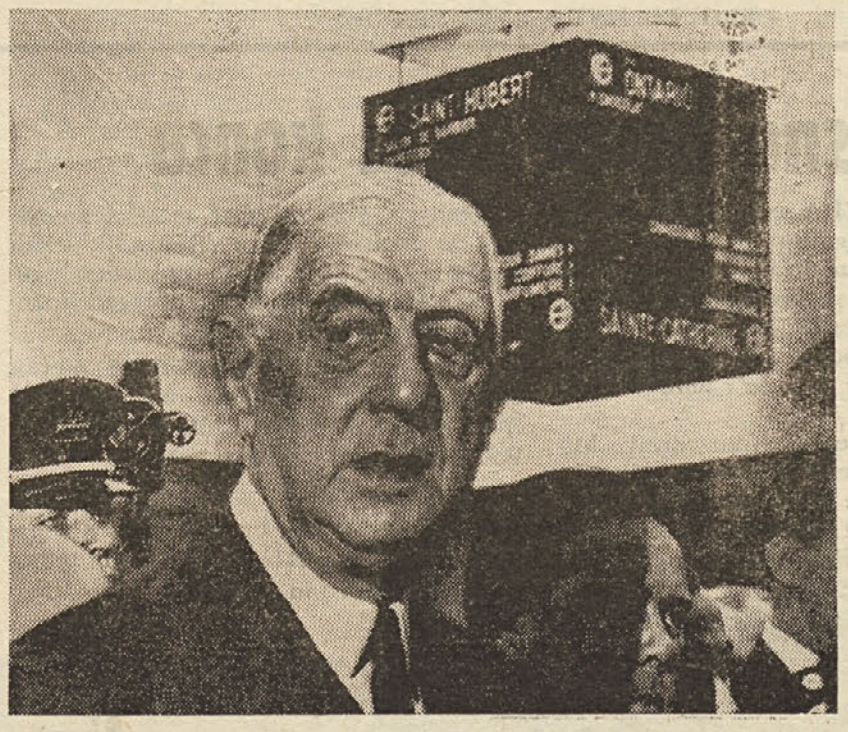

S povešenim nosom se je de Gaulle vrnil v Francijo, potem ko ga je kanadska vlada kot nemirneža „poslala domov". Na sliki de Gaulle pod postajno tablo Ontario ob progi, ki pelje v Ottawo. De Gaull se po tej progi ni več peljal.

JOHNSON USTANOVIL KOMISIJO, DA PROUČI RASNE NEREDE

Predsednik Johnson je govoril v soboto po televiziji in sporočil, da so ustanovili posebno posvetovalno komisijo, ki bo proučevala nerede v nekaterih ameriških velikih mestih. Raziskovala bo izvor neredov ter priporočala ukrepe proti po njihovi ponovitvi. Hkrati je predsednik sporočil, da bo v nedeljo »dan molitve za mir in spravo«.

Tajnik za obrambo McNamara

Predsednik je nato dejal, da so ZDA »preživele teden, kakršnega ne bi smela nobena država nikoli preživeti, to je teden nasilja in tragike«.

Zatem je sporočil, da je dal navodila tajniku za obrambo McNamari, naj pripravi nove določbe za vežbanje narodne straže, da bo lahko bolje preprečevala nerede.

. . . in pri nas v Avstriji

DR. TONČIČ PRI OTVORITVI SEMINARJA DIPLOMATOV

»Biti nevtralen« je težko, je izjavil zunanji minister dr. Tončič, ko je v ponedeljek otvoril v Solnogradu internacionalni seminar za diplomate. Nadalje je še izjavil, da je za nevtralnost najbolj važna »notranja stabilnost«. Kjer pa te ni, tam tudi ne more biti uresničeno »stanje nevtralnosti«.

SPET STRELI NA ITALIJANSKO-AVSTRIJSKI MEJI

Ob koncu tedna so italijanski karabinjerji spet streljali na »neznance«, ki so se baje bližali iz italijanske strani k avstrijski meji in po strelih spet bežali nazaj v Italijo.

V brzovlaku »Rim–München« so na Brennerju cariniki našli zavoj z razstrelivom.

PREVEČ NESNAGE V VODAH

Postal je že skrajni čas ukreniti nekaj proti nesnagi v avstrijskih vodah. Do tega zaključka je prišel v ponedeljek ministrski komite, ki je postavljen za študij avstrijskih vod, kako daleč so že onesnažene. Gospodarski minister dr. Schleinzer, ki je predsednik tega komiteja, računa, da bo stala ta sanacija (ureditev) nič manj kot 40 milijard šilingov. Seveda to vsoto je težko dobiti. Zato je ministrski komite predlagal desetletni načrt z 20 milijardami.

SLOVENCI
doma in po svetu

»Lepa Vida«

V Ljubljani so slušatelji IV. letnika Akademije za gledališče, radio, film in televizijo postavili na oder Cankarjevo dramsko delo „Lepa Vida". Prva izvedba tega dela je bila l. 1912. Od tedaj so ga na raznih slovenskih odrih igrali še 58-krat.

Krstna predstava »Martina Krpana« v Buenos Airesu

V soboto, 29. julija t. l., so v Slovenski hiši v Buenos Airesu imeli krstno predstavo „Martina Krpana" F. Levstika, ki ga je za oder priredil Joža Vombergar. To je satirična komedija v petih dejanjih.

V nedeljo, 30. julija, pa je še bila izredna predstava za vse otroke.

»Slovenski tabor« na Repentabru

V nedeljo, 23. julija, je bil na Repentabru spet „Slovenski tabor". To je že bil 20. tabor Slovenske prosvete po zadnji vojni.

Letošnji tabor je nosil na sebi še poseben pečat: povezan je bil z jubilejem 1200-letnega pokristjanjenja našega naroda. Tabora so se udeležili prvič tudi Beneški Slovenci, ki so tudi nastopili. Nastopali so še zbor iz Dreke pod Kolovratom, „Fantje izpod Grmade" in kvintet študentov iz Opčin. Slavnostni govornik je bil odgovorni urednik revije „Most".

Za zaključek so dijaki višjih srednjih šol v Trstu zaigrali kot odraz jubileja 1200-letnice pokristjanjenja Slovencev odlomek iz drame „Krst pri Savici", ki jo je napisal goriški rojak, pisatelj Zorko Simčič.

Pismo „Kärntner Heimatdienstu"

Pretekli teden je razpošiljal „Kärtner Heimatdienst" po občinah dvojezičnega ozemlja letake, v katerih napada stališče, ki ga je zavzel slovenski predstavnik pri razgovorih v uradu zveznega kancelerja v zvezi z vprašanji realizacije člena 7 državne pogodbe. Naše uredništvo je sprejelo vrsto dopisov, v katerih izražajo naši sodelavci ogorčenje nad izpadi in novim sejanjem mržnje in sovraštva med prebivalstvom južnega predela Koroške po „Kärntner Heimatdienstu".

Kakor je razvidno iz prepisa našega rojaka Janeza Korenjaka, ki ga je poslal uredništvu „Našega tednika", je bilo izraženo ogorčenje tudi napram „Heimatdienstu". Sledeče pismo je bilo tej organizaciji poslano po g. Korenjaku:

Trotz des friedenstörenden Geistes der Redaktion Ihres Postwurfes danke ich Ihnen für die im Grunde genommen wortgetreue Abschrift des in »Deutsch« verfaßten Artikels unserer Zeitschrift »Naš tednik« vom 29. 6. 1967. Die staatsvertragswidrige Tätigkeit des Kärntner Heimatdienstes wurde auch durch diesen Postwurf unter Beweis gestellt! Es wäre an der Zeit, daß die Führung in dieser Organisation auch für die slowenische Kultur das notwendige Interesse aufbringen würde, um unserer gemeinsamen Kärntner Heimat das seit über einem Jahrtausend bestehende Bild und das Ansehen, das die slowenische Kultur in unserem Lande genießt, zu erhalten.

Unsere Zeitung schreibt richtig: »Der Kärntner Heimatdienst ist vor die geschichtliche Aufgabe gestellt, . . . oder aber der Totengräber der Errungenschaften des Staatsvertrages zu werden.« Sie dürfen nicht glauben, daß nur die Wähler einer slowenischen Partei Slowenen sind. Das Volkstum und dessen Blut ist mit dem Herzen jedes Einzelnen (ob er sich bekennt oder nicht bekennt) verankert. Ich persönlich bin stets bereit, jedem ehrlichen Deutschen, der bereit ist für den Frieden in unserem lieben, gemeinsamen Heimatlande zu wirken, die Hand zu reichen, stelle mich aber zum Kampf gegen eine systematische Fortsetzung der Germanisierung unserer Minderheit bzw. unseres Volkes. Mit dem Wunsche, daß diese Zeilen nicht ganz umsonst geschrieben sein mögen, verbleibe ich mit vorzüglicher Hochachtung

Johann Korenjak, vlg. Jančic,
Trieblach 13, 9173 St. Margareten.

STRELJANJE NA CIPRU

V vasi Teodoros na ciprskem jugu je prišlo v soboto popoldne do dveurnega streljanja, pri katerem je bilo uporabljeno tudi avtomatično orožje. Ni poročil o morebitnih žrtvah v tej vasi, kjer živijo Grki in Turki.

Policija je našla dve trupli v reki Pafos v zahodnem delu Cipra, kjer je bilo prejšnji teden ubitih vsaj sedem ljudi.

Valentin Oman razstavlja v Beljaku

Tudi naše uredništvo je bilo vabljeno k otvoritvi razstave Val. Omana in Antona Cargnela v Beljaku; saj sta tudi oba umetnika Beljačana odnosno iz bližine Beljaka. Zato sem se napotil v Beljak, da si ogledam razstavo in da pokramljam z Valentinom Omanom, ki je že priznan umetnik v svetu. Računal sem, da bo on že na razstavišču, čeprav je še manjkala cela ura do otvoritve. Opogumil sem se in vstopil v beljaško mestno hišo, kjer razstavlja v Paracelsovi dvorani. Dobim ga ravno, ko je označeval svoje slike s številkami. Predstavim se mu, da prihajam od uredništva »Našega tednika« z namenom, da se pogovorim z njim o stvareh, ki bi naše bralce zanimale. Srčno mi je stisnil roko in je bil takoj pripravljen odgovarjati na moja vprašanja:

Kdaj in kako ste sploh začeli risati in kje ste do zdaj bili?

Ko sem še obiskoval gimnazijo na Plešivcu, sem že zelo rad risal. Sploh sem imel z risbami veliko veselje. Že tedaj sem se navduševal za slikarstvo. Po končani maturi sem šel na akademijo za uporabno umetnost, ki sem jo obiskoval štiri leta. Nato sem še eno leto ostal na Dunaju, nakar sem dve leti bival v Celovcu. Zdaj pa spet stanujem na Dunaju. Po diplomi 1962 pa sem prepotoval večino velikih evropskih mest. Sploh sem med študijem veliko potoval.

Koliko risb pa ste do zdaj že napravili?

Slik bo okoli 3000. Vendar sem jih skoraj polovico zmetal v koš. Le nekaj jih obdržim iz posameznih obdobij svojega ustvarjanja.

Kakor vidim na risbah, prevladujejo pri teh slikah, ki jih razstavljate, predvsem svetle barve. Prej pa ste risali bolj temne. Kaj pa Vas je privedlo do tega?

Lani sem bil na Južnem Tirolskem. Tam sem videl po cerkvah na belih stenah barvne freske. In pri nas umetnikih je tako: če vidimo eno in isto barvo, hočemo le-to dati od sebe na platno. Tako je bilo pri meni; tam sem videl samo svetle barve in to je tako vplivalo name, da skušam zdaj risati v stilu teh fresk. Vendar se spet vračam k temnim barvam.

Gotovo bi naše bralce zanimalo, če bi razložili tehniko teh slik, ki jih zdaj razstavljate.

Prav rad! Ta način, ki ga tukaj uporabljam, se imenuje »Collage« (izg. kolaž) to je: iz raznih snovi (papir, včasih tudi les in blago) sestavljena slika. V mojem primeru pa je tako: na svojih potovanjih sem zmeraj imel pri sebi svinčnik in katalog ter risal vse, kar se mi je zdelo zanimivo. Tako sem imel nekak dnevnik v skicah, ki sem jih zlepil skupaj. Vsaka slika je sestavljena iz več skic iz kataloga in predstavlja sleherni dan mojega potovanja.

Kako bi pa Vi imenovali ta stil, v katerem rišete?

Težko je to povedati. Jaz bi ta stil imenoval abstraktni naturalizem, seveda naturalizem v novejšem pomenu. Rišem mikrokozmos (drobni svet), to je svet, ki ga vidimo pod mikroskopom. Če gledamo svet z navadnimi očmi, ga vidimo čisto drugačnega, kot je pod mikroskopom.

Dovolite še eno vprašanje. Kje povsod ste že razstavljali?

Sam sem razstavljal v celovški galeriji 61 in sicer trikrat, v Ljubljani, v Bologni in lani tudi v celovškem mestnem gledališču. Letos 8. novembra pa bom razstavljal tudi na Dunaju.

Ura otvoritve se je bližala in tako sem se moral posloviti od slikarja, našega rojaka Valentina Omana.

Omenil bi še, da je razstava odprta do 12. avgusta in sicer v beljaški mestni hiši v Paracelsovi dvorani. H-l

„Razbiti vrč" — kamen spotike

Walter Kohutek v glavni vlogi sodnika Adama.

Še se krohotajo grajski strahovi ob pogledu na oder v gradu »Porcia«, vendar zdaj tudi ob komediji »Razbiti vrč«. To komedijo je napisal nemški romantični realist Heinrich von Kleist. Sam je živel v pomanjkanju in je hotel pisati samo žaloigre. Vendar, kar je napisal, je bila veseloigra.

Ena izmed najbolj znanih veseloiger pa je »Razbiti vrč«. Vaški sodnik Adam je ves pobit: na glavi ima dve bunki, nogo si je tudi ranil, skratka, vse ga boli. Njegov pisar mu sporoči, da ga pride danes nadzorovat višji sodnik Walter. Pri tem se spomni, da je danes tudi sodnijski dan. Mrzel pot ga oblije, ko zagleda tožilca. Gospa Marta Rull prinese razbiti vrč. Sodnik Adam se hoče izmazati iz procesa, vendar višji sodnik Walter, ki je vtem prispel, ga zadrži. Ga. Rull obtožuje Ruprechta, ki obožuje njeno hčerko Evo, da ji je on razbil vrč. Sodnik Adam hoče takoj že obtožiti Ruprechta, vendar ga Walter zadrži in mu ukaže nadaljevati po pravilih proces. Vedno bolj prihaja Adam v zadrego in končno se izkaže, da je on bil pri Evi sinoči in da je on razbil vrč.

Občudovanja vreden je na vsak način pri tej veseloigri Walter Kohutek, ki si je samo zato, da bi bil čimbolj originalen, pustil porezati svoje bujne lase. Kot sodnik Adam je Walter Kohutek zelo posrečeno rešil svojo vlogo. Njegova mimika je navduševala gledalce. Zelo posrečeno je tudi igral Ruprecht (Peter Geiger) in gospa Rull (Jolanthe Wührer). Zelo dobro je še podala vlogo plašne gospe Brigite Augusta Welten. Eva (Tua Paller) je sicer mimično dobro igrala, vendar je nekatere geste prevečkrat ponavljala. Oče Ruprechta (Karl Schellenberg) ni mogel zadovoljivo igrati te vloge, ker je imel prešibek glas. To vlogo bi moral igrati močan, glasen dedec.

TO SE PRIPETI SAMO...

... v ANGLIJI: 16-letni Sharon Raper in 17-letna Sandra Black sta nepretrgoma plesala 41 ur: nov svetovni rekord. V proslavo zmage sta priredila ples na domu.

Sodobni kulturni portret

Ezra Pound

Severnoameriški pesnik in kritik Ezra Pound (rojen 1885 v Haileyju, ZDA), ki je podobno kot T. S. Eliot preživel leta svojega literarnega in kritičnega ustvarjanja v Evropi, je eden tistih redkih živečih revolucionarnih duhov, ki so vplivali odločilno na moderno umetnost. Poezija Ezre Pounda je sicer bolj kot umetnina svojska dokumentacija tistega vrenja na začetku stoletja, ki je povzročilo v umetnosti eksplozije osebnega in trenutnega, preusmeritev v novo stvarnost in zametanje konvencionalnih oblik. Ezra Pound ni pesnik čistega emotivnega doživljanja; poleg Appolinaira in Tzare je eden najvažnejših eksperimentatorjev verza po prvi svetovni vojni. Zanimiv je kot član sprednje garde (Appolinaire, Breton, Marinetti, Joyse, Picasso idr.) in kot predstavnik dobe, ki je spočenjala sicer navidezno ekstravaganco v umetnosti, pa je bila vendar zametek svobodnega razpona človekovega duha.

Pound je bil med začetniki imagističnega gibanja, ki je nekak ameriški ekspresionizem. Od tu izhaja dobršen del poezije T. S. Eliota; med njim in Poundom je bilo globlje medsebojno vplivanje in razumevanje, le da je Eliot omejil in očistil svoj poetični izraz. Pound pa je še globoko v starost ohranil tisti prvotni in mladostno iracionalni zagon. Poundovo največje poetično delo »Canti« se, slično kot Eliotova »Pušča«, vrti okoli kritičnega položaja sodobnega človeka v njegovi zgodovinski stvarnosti. Značilno in programatsko je, da je njegov I. spev (canto) nekak prosti prevod XI. speva Odiseje, ko z bolj ali manj prikrito ironijo uvaja v kraljestvo senc:

Nato smo šli k ladji,
potegnili gredelj v valove, v morje
božansko,
postavili jambor, jadra razprli,
spravili ovce na krov in tudi svoja telesa,
ganjena do solz. Veter od zadaj
se je zaganjal v trebušasta jadra —
zvijača Kirke bila je to, kodrolase boginje.
Nato smo sedli v ladjo; krmilo in veter sta
se borila
z jadri nabreklimi, ko smo leteli po morju
ves dan.
Sonce je zašlo, sence so zagrnile ocean,
prišli smo do mej najglobljih voda,
do krajev kimerijskih in obljudenih mest,
prekritih z gosto meglo...

Moderna poezija hoče do golih dejstev človekove stvarnosti. Pri tem je osebnostna, obskurna, fragmentarna, nelogična. Takšna poezija je na nek način osebna in ekonomska metafizika. Problemi današnjega človeka so tako zapleteni in globoki, da jim stare poetične sheme dostikrat ne morejo do živega; nov poetični izraz — demokratsko nezadržan — se spušča v najnižje vezave, v druženje najbolj nasprotujočih si podob, simbolov, misli in čustev. »Canti« Ezre Pounda so dober primer moderne poezije; v neizčrpnem vretju raztrganih podob in misli ter s prepletanjem citatov iz mrtvih in živih jezikov odkrivajo dantejevski inferno kaotičnosti, ki pa je lahko značilen presek sodobnega sveta.

Ezra Pound je, slično kot Eliot, vplival odločilno s svojim eruditivnim poetičnim eksperimentiranjem in s svojo originalno kritiko na evropsko in ameriško mladino moderne. Njegova moč je vidna v revolucionarnem in polemičnem duhu. V nesoglasnosti z ameriškim načinom življenja in ameriško kulturo je preživel pol stoletja po glavnih evropskih mestih. Kot bohem se je izživljal v modernističnih in avantgardističnih gibanjih med obema svetovnima vojnama ter končno obstal v Italiji. Iz njegovih »cantov« veje nenehno vživljanje v troje svetov in velikih kultur: grško, srednjeevropsko in kitajsko.

Študiral je romanske jezike in literature, nekaj časa je deloval kot učitelj na nekem collegu. Po letu 1945 je bil zaradi sodelovanja s fašizmom zaprt v Pisi in v Združenih državah. »The Pisan cantos« (Pisanski spevi) so nastali ta čas v nekem ameriškem zaporu v Italiji. Njegov pesniški jezik je skrivnostno zatemnjen, poln hieroglifov, ki jih je težko razbrati, in novovrstnih asociacij.

DR. METOD TURNŠEK:

Začetek in višek pokristjanjenja slovenskega naroda

(XII. nadaljevanje)

6. Mednarodna vloga panonske nadškofije in nje uničenje

Ustanovitev panonske nadškofije odnosno obnovitev sirmijske metropolije, ki ji je papež Hadrijan II. priključil tudi Moravsko, je pri Bavarcih vzbudila najhujše nasprotovanje. Salzburški škof se je branil priznati nadškofa Metoda kot sebi enakega in je zahteval Spodnjo Panonijo kot že 75 let mu pripadajočo (po pravu in zaslugah) pokrajino zase. Protestu se je pridružil tudi passavski škof, ki je bil oškodovan v Zgornji Panoniji in na Moravskem. Bavarski škofje so se pritožili pri papežu, ta je pa novo panonsko nadškofijo branil z zgodovinskimi dejstvi, češ da je bila Panonija že v starih časih odvisna od sv. Petra, t. j. od sedeža sv. Petra, od Rima: z obnovo stolice sv. Andronika v starem Sirmiju (Dimitrovicah) je Rim vzpostavil le to, kar so l. 582 uničili barbari (Obri), ne da bi s tem prenehale pravice sv. Petra. Papež je obnovil staro nadškofijo ne samo zaradi Slovanov (Slovencev in Moravanov), marveč je z novo nadškofijo upal doseči **branik rimske Cerkve proti Bizantincem,** ki so si prav tedaj h krščanstvu preobrnjene Bolgare pritegnili na svojo stran in tako s svojim vplivom segli do Srema. Nadškof Metod, po rodu Grk, naj bi v rimski službi **stal na straži** proti bizantinskemu širjenju v Podonavje.

Bavarski škofje, zlasti salzburški nadškof, so se pa bali, da se bo za Rimom, ki si je spet privzel Panonijo, oglasil še Oglej (Akvileja) in ponovno zahteval zase vso Karantanijo, ker je le-ta v rimskih časih bila njegovo cerkveno področje, ali pa da bo tudi Karantanija, slovanska dežela, priključena cerkveno panonski nadškofiji. Zato so na vsak način hoteli odstraniti tujca-Grka, nadškofa Metoda. Morda pa je Karantanija, ki ni imela svojega pokrajinskega škofa (od leta 860 odn. od 863 dalje) že bila v načrtu priključitve, saj je nadškof Metod z ustanovitvijo panonske nadškofije od papeža prejel poslanstvo za vse pokristjanjene Slovene. Knezu Koclju je Hadrijan II. pisal: »Ne samo tebi edinemu, ampak vsem onim slovanskim deželam ga (nadškofa Metoda) pošljem učitelja od Boga in od sv. Petra, prvaka in ključarja božjega kraljestva...« Iz papeževega pisma je razvidno, da je nadškof Metod bil poslan in za vodnika postavljen vsem tistim slovanskim deželam, v katerih sta sv. brata misijonarila (t. j. na Moravskem in v Panoniji), možno pa je tudi, da je papež imel v mislih **celotno, že pokristjanjeno slovansko ozemlje,** torej tudi Karantanijo, in še tisto, ki bo po nadškofu Metodu in njegovih učencih pokristjanjeno.

Bavarski škofje so pritisnili na vzhodnofrankovskega kralja Ludvika, saj je Panonija bila v **Vzhodni krajini** in frankovska vazalna dežela, kakor so tudi Moravsko smatrali za vazalno vzhodnofrankovsko pokrajino, čeprav se je ta pod knezom Rastislavom docela osamosvojila in v bojih svojo samostojnost branila. Čim so si bavarski škofje pridobili kraljevo podporo, so nastopili proti nadškofu. Z vojaško silo so ga ujeli na Moravskem in odvlekli na Bavarsko, kjer so ga v novembru 870 postavili pred sodbo v Regensburgu. Tu je namreč takrat zboroval bavarski episkopat. Navzoč je bil tudi kralj Ludvik Nemški.

Iz kasnejšega pisma in kazni papeža Janeza VIII. je razvidno, da so na sojenju nadškofa Metoda zasramovali in celo s pestmi bili, da se je zlasti passavski škof Hermanrik najhuje znašal nad panonskim nadškofom, da je, kakor očita papež Janez VIII. v pismu, njegovo ravnanje »presegalo predrzno trinoško besnost in zverinsko divjost«, da je nad nadškofom vihtel konjski bič in bi ga tudi udaril, ko bi drugi tega ne ubranili.

‚Žitje Metodovo', najstarejši Metodov življenjepis (v stari slovanščini), sporoča o sojenju in obsodbi nadškofa Metoda sicer zelo kratko, toda jasno. Ko so panonskemu nadškofu kralj in škofje očitali, da se vriva v njihovo pokrajino, jih je nadškof Metod poučil, da je to področje sv. Petra, se pravi, apostolikova, papeževa cerkvena pokrajina. Le oni (Bavarci) so tisti, ki »iz zavistnega tekmovanja in lakomnosti« prestopajo stare meje (v Panoniji) proti cerkvenim kanonom (določilom) in zabranjujejo ondi božji nauk, namreč oznanjevanje božjega nauka in bogoslužje v domači govorici. Bavarski škofje mu jezno zapretijo, da se mu ne bo dobro godilo, ker imajo ob sebi svetno oblast in moč, namreč samega kralja. Nadškof Metod jih pa neustrašeno zavrne, da se ne boji kralja, da tudi pred njim dviga glas za resnico, pripravljen zanjo tudi umreti. Ker mu škofje niso mogli do živega, so ga predali kralju, ki ga je zasmehoval s »popotnim filozofom«.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

V petek, dne 11. avgusta 1967 se vrši v Mohorjevi kapeli v Celovcu (Viktringer Ring 26) celodnevno češčenje Rešnjega Telesa. Verniki iz Celovca in okolice so vabljeni k udeležbi.

Posebno so vabljeni tretjeredniki bratje in sestre naših tretjerednih družin in častilci Fatimske Kraljice.

Ob 7. uri se izpostavi sv. Rešnje Telo, nato bo prva božja služba.

Ob 9. uri božja služba tretjerednikov z govorom in skupnim sv. obhajilom.

Ob pol 11. uri sv. maša v čast Fatimski Kraljici k spominu 50-letnice prikazni in naročila Marije v Fatimi.

Sledijo ure češčenja.

Ob 18. uri skupna molitvena ura celovških vernikov.

Ob 19. uri (7 zvečer) večerna sv. maša s pridigo, obnovljenje posvetitve Srcu Jezusovemu in brezmadežnemu Srcu Marijinemu, zahvalna pesem, blagoslov, sklep. Skupno: Angel Gospodov.

Ves predpoldne in zvečer je priložnost za sv. spoved.

Vsi prisrčno vabljeni!

Dušno pastirstvo

NOVA MAŠA V MEDGORJAH

V nedeljo, dne 6. avgusta, bo imel novo sv. mašo v Medgorjah kitajski novomašnik, preč. g. Janez Krstnik Mak.

G. novomašnik je pravi Kitajec, rojen v Hongkongu, kjer je dovršil osnovno in srednjo šolo, filozofijo in bogoslovje pa je dovršil v Bollengu v Italiji. Še kot otroku so mu umrli starši. Verniki iz župnije Medgorje so ga vzdrževali v času njegovega šolanja vse do posvetitve v duhovnika. Sprejem preč. g. novomašnika bo v Medgorjah v soboto, 5. avgusta zvečer ob 8. uri. Nova sveta maša pa bo v Medgorjah v nedeljo, 6. avgusta ob 9. uri. Slavnostni novomašni pridigar pri tej izredni novi maši bo mil. g. prošt in dekan L. Trabesinger. K tej izredni novi maši, ki jo bo imel Kitajec med nami, ste verniki od blizu in daleč prisrčno vabljeni v Medgorje!

RINKOLE

(† Marija David)

Kropivnikove Mojce ni več med nami. — Zadnjo soboto se je po naši vasi razglasila vest, da je ponoči umrla Kropivnikova Mojca, Marija David. Vsak si je ob tej novici na tihem mislil: »Bog ji daj dobro, ko je toliko trpela!«

Rajna se je rodila leta 1885 pri Kropivniku v Rinkolah. Bila je služkinja v Vogrčah. Več kot 40 let je delala na kmetih. Ko je stopila v rento, se je zopet vrnila v domačo hišo. Posvetila je svoje delo hiši in posebno svojim nečakom, pozneje še tudi novemu rodu v hiši. Rada je pazila na otroke, da so mogli domači za delom. Posebno skrb je posvetila še vaški cerkvi ob vednem češčenju. Rada je spletla vence in krasila cerkev in tako v svojem vernem življenju počastila Najsvetejšega.

Zadnja štiri leta jo je pa bolezen v glavi prisilila na posteljo. Večkrat je zdravnik svetoval, ko ni bilo več rešitve, naj bi jo dali v hiralnico. Toda domači pa tega niso hoteli. Mlada gospodinja je rada vzela nase breme postrežbe in tako je teta Mojca ostala do smrti v hiši.

Zadnjo nedeljo popoldne je vaški zvon povabil vaščane k hiši žalosti. Zapel je žalostno, a vendar tudi tolažilno, kot bi hotel reči v božjem imenu Mojci za slovo: »Hvala lepa ti, draga Mojca, za vsako tvojo skrb za vaško cerkev in za vse tvoje molitve!«

Po pogrebni maši v farni cerkvi v Šmihelu smo rajno položili k zadnjemu počitku. Pogrebne obrede je opravil njen nečak duhovnik ob asistenci štirih drugih duhovnikov.

Tam v Šmihelu čaka sedaj Mojca na vstajenje. Bog naj ji povrne ves njen trud, njeno molitev in njeno skrb za domačo hišo in za vaško cerkev. Domači in vaščani jo bomo ohranili v lepem krščanskem spominu.

SELE

(Nov zakonski par)

V soboto, 29. julija, sta se na Žihpoljah poročila: Jožef Kelih, cestar na Šajdi in Ema Pristovnik, pd. Husova. Splošno menijo ljudje: ta dva pa res spadata skupaj. Mladi mož je znan kot priden in trezen delavec, mlada žena pa je že več let vodila gospodinjstvo na domu in oskrbovala požrtvovalno očeta in brate. Bila pa je tudi vrla članica dekliške farne družine in je mnogokrat simpatično nastopila na društvenem odru. Prepričani smo, da se bo tudi v zakonskem stanu dobro izkazala. Obema veljajo naša prisrčna voščila na skupno življenjsko pot, Franceju Husu pa želimo, naj pripelje v hišo novo gospodinjo, enako pridno, kakor je bila sestra.

RADIŠE

(Žalostne novice)

V nedeljo, 16. julija, se je za vedno poslovil od svoje lepe domačije na Lipici **Šiman Wrulich,** pd. Selanov oče. Nad eno uro dolgi poti smo ga spremili na pokopališče farne cerkve na Radišah. Zelo številno ljudstvo pa je pričalo s svojo navzočnostjo, kako zelo je bil Selanov oče spoštovan in priljubljen pri vseh znancih od blizu in daleč.

Njegovo življenje nam pove vse: ni mu bilo z rožicami postlano — trdo je moral delati na svoji majhni kmetiji, da si je ustvaril tako lep dom. Celo vrsto let je zraven dela na kmetiji hodil še v tovarno v Celovec, da je mogel lažje vzdrževati dom in družino. Težka so bila zanj in za vso družino leta druge svetovne vojne. Moral je v zapor, v izgnanstvo — bil je izseljen. Po letih upanja pa je končno prišla vrnitev leta 1945 na opustošeni dom. Z veliko pridnostjo si je ustvaril zopet lepo domačijo.

Druga svetovna vojna, izguba hčerke ter dolgoletna bolezen so bile težke postaje marljivega Selanovega očeta. Za vso skrb in ljubezen družini, domu in fari se mu je zahvalil ob odprtem grobu domači dušni pastir. Pevci pa so mu v slovo zapeli našo pesem, katero je nadvse ljubil.

— — —

V četrtek, dne 20. julija, pa je dospela iz vojaške bolnice Sammersdorf (Nižja Avstrija) nova žalostna vest, da je nenadno umrl 19-letni **Hanzi Košat,** pd. Radarjev iz Tuc, potem ko je tri do štiri dni bolehal. Strašna je bila ta vest za starše in brata, saj je bil Hanzi teden dni poprej doma pri starših zdrav in vesel. Kot tak je tudi odhajal spet od doma, zmeraj vesel in nasmejan, — saj je bil v najboljših letih. A usoda je hotela drugače. Umreti je moral daleč od doma v Nižji Avstriji, kjer so imeli strelne vaje.

Hanzi Košat je bil vpoklican 3. aprila t. l. k vojakom. Kmalu se je vživel v to, zanj popolnoma novo življenje, bil je pač mnenja: »Vsega se mora človek navaditi, kmalu bo tudi tega konec«: mi je nekaj dni predno so se odpravili na strelne vaje, dejal. Sigurno ni slutil, niti ne mislil, tudi jaz ne, da ne bo nikoli več videl matere in očeta ne domače hiše. — Mlad človek pač ne misli na take reči! Dne 16. julija so se odpravili na pot in srečno prispeli v Allensteig (Nižja Avstrija), kjer so imeli strelne vaje. Še isti dan se je Hanzi javil pri dotičnem vojaškem zdravniku v Allensteigu, češ da mu je slabo. Ker se stanje ni zboljšalo, ga je zdravnik poslal v vojaški bolniški oddelek v bližni Kaufholz. Tam je ležal Hanzi Košat do 19. julija. Zvečer istega dne se je njegovo stanje zelo poslabšalo, tako, da je zdravnik takoj posredoval prevoz v vojaško bolnico Sammersdorf. Nekaj ur po prevozu v vojaško bolnico je Hanzi Košat ponoči spreviden umrl.

Pogrebne svečanosti so se vršile 29. julija od doma žalosti v Tucah k farni cerkvi na Radišah. Res, da so bile pogrebne svečanosti lepe in vojaško zelo dobro pripravljene, a tem bolj je bila ta zadnja pot Hanzija žalostna. Kako pretresljivo je bilo zadnje slovo staršev od svojega nadvse ljubljenega sina si človek ne more predstavljati. Kako težak udarec za starše in vse domače! Brezmejno žalost staršev dokazuje vzdih očeta: »Moj Hanzi«, ki ga je ob zadnjem slovesu od sina venomer ponavljal. Vse navzoče je ta žalostni sloves v dno srca pretresel, nam mladini pa naj bodi ta žalostna smrt mladega Hanzija v opomin: ne veš kdaj, kako in kje te doleti!

Pogreb je vodil vojaški dušni pastir za Koroško superior Mayer ob asistenci č. g. Cvetka. Navzoči so bili tudi oficirji z mjr. Schramayerjem na čelu in precejšnje število vojakov ter častna četa. Sveto mašo je celebriral vojaški dušni pastir. Ob grobu

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pri nas na Koroškem

Na planine, na planine . . . !

Že stara navada je, da so ljudje izpod Pece na god sv. Ane hodili na Peco: pogledali so svojo živino, kako se razvija in privoščili so si izlet na dan, ki je veljal kot kmečki praznik.

Sedaj je živine na Peci vsako leto manj, sv. Ano tudi vedno manj praznujejo in res sedaj ni časa za praznovanje. Zato je bila v nedeljo, 23. julija, sv. maša pri »Sedmih kočah« (Siebenhütten) na Peci za tiste bolj nobel ljudi, ki se pripeljejo z avtom do planinske koče in so tam pri maši, če so . . . Maševal je pliberški mestni župnik č. g. Alojzij Kulmež in se je zbralo ob tako lepem vremenu mnogo izletnikov.

V nedeljo, 30. julija je Peca zopet zaživela. Pa ne po kravah ali ovcah, ampak po mladini iz pliberške, šmihelske in vogrške župnije. Ker so še mladi, so šli peš iz Večne vesi ob šestih zjutraj in v prvem zagonu prišli do Veškega stana. Tam je bilo že vse živo mladine. Sv. maša je bila pod mogočnim macesnom v edinstveno mogočni katedrali, katere strop je bilo plavo nebo, stebri: macesni in borovci in je svetil največji reflektor — sonce, okrog oltarja pa se je zbralo 130 večinoma mladih ljudi. Videlo se je, da je mladina verna, ko je tako lepo sodelovala z molitvijo in petjem ob mašniku, plibeškem kaplanu č. g. Petru Štikru. G. provizor iz Vogrč, Vinko Zaletel je mladini v pridigi pojasnil pomen gora v verskem oziru in splošno človeškem, zakaj postavljamo križe na gorah in omenil križ na Peci, ki ga je mladina l. 1949 postavila v spomin ponesrečenemu idealnemu osmošolcu Ostermanovemu Foltu. Omenil je tudi prejšnjega pastirja Črnka, kako je bil navdušen, da bi zgradili kapelo na Veškem stanu, pa ga je Dobri pastir prav sedaj, ko bo postala postavitev kapele z novo cesto možna, poklical k sebi.

Mladina se je zbrala na gori Kalvariji ob Dobrem pastirju Kristusu, ki je dal življenje za nas svoje ovce, mi mu pa hočemo zvesto slediti in hočemo dvigati »kvišku srca« v višine božjega sonca . . .

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

Okrepčani z dušno in telesno hrano smo šli na vrh h križu in se predali užitkom, ki jih more nuditi le Peca s prekrasnim razgledom na Podjuno, se predali pesmi, ki prihaja iz veselega mladostnega in vernega srca.

Še je mladina, ki noče nedelje zapraviti v barih, gostilnah ob pijači in cigaretnem dimu in sumljivi druščini, ampak se dviga iz nižine — v višine. Res, pot je strma, težka, zahteva močne volje — toda le ta pot vodi do pravega veselja.

Naj bi še večkrat Peca doživela tak lep obisk!

Pisma bralcev

„Naš tednik" je prinesel v štev. 30 članek, ki ga je prinesla dunajska „Furche" pod naslovom „Slowenen und Österreich" glede delovanja nemških nacionalnih nestrpnežev v stari monarhiji. Ko sem prebral ta članek, mi je prišel na misel neki dogodek, katerega sem doživel kot mladi delavec v mestu Hall na Tirolskem in ga hočem skromno popisati za bralce „Našega tednika". Leta 1898 je dunajska vlada pod predsednikom Badenijem (Poljakom) izdala tako imenovano „Sprachenverordnung"; na podlagi te so dobile avstrijske manjšine nekaj več pravic, kar pa je povzročilo pri nemško-nacionalnih, posebno pa pri ekstremistični „Großdeutschepartei" (Schönerer in Wolf) razburjenje. Organizirali so, posebno v deželah, katere so imele manjšine, torej tudi na Tirolskem, kjer so imeli takrat italijansko manjšino, demonstracije. Župan mesta Hall, odvetnik dr. Katrain je bil, ako se ne motim, minister za finance in je torej tudi glasoval za to odredbo; zaradi tega so tudi temu napravili demonstracijo. Ti nacionalni krogi so dobili z Dunaja obvestilo, s katerim vlakom se je odpeljal minister Katrain iz Dunaja domov. Čakalo ga je nekaj stotin demonstrantov na kolodvoru, največ jih je prišlo iz Innsbrucka, da ga primerno ‚pozdravijo'. Toda ko je dospel vlak, minister ni izstopil in zaman so kričali. Demonstranti pa so se nato podali v mesto in začeli kričati: „Es braust ein Ruf wie Donnerhall, Badeni liegt im Schweinestall" in „Deutschland über alles"; tudi „Pfui, Katrain!" ni manjkalo.

Kakor se je pozneje zvedelo, so pristaši Katraina že med potjo obvestili, kakšen sprejem ga doma čaka, prenočil je v Schwazu in se drugi dan vrnil domov. Doktor Katrain je bil vodja klerikalne stranke na Tirolskem, vobče spoštovan politik in razsoden človek in je zastopal stališče „Živeti in živeti pustiti."

J. O.

———

KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA (KDZ)

9020 KLAGENFURT, POSTFACH 325

KDZ namerava izvesti od 1. do 3. septembra pri šolskih sestrah v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu seminar, kjer bodo razpravljali o manjšinskem šolskem vprašanju.

Šolsko vprašanje je najbolj pereče za manjšino. Odkod naj pride narastek za gimnazijo, če je psihološki pritisk na starše tako močan, da svojih otrok ne javljajo k slovenskemu pouku, če sploh sistem prijavljanja ni v skladu s členom 7 državne pogodbe? Materija na seminarju bo obširna. Problemov in vprašanj je dosti. Kako naj se naši ljudje otresejo tistega hlapčevskega čuta, ki jim je v stoletjih hlapčevanja prešel v meso in kri? Spoznati moramo, da je moralna dolžnost vsakega človeka, da se nauči svojega materinega jezika in da sta tistemu, ki zna dva jezika, odprta dva svetova. Na ta način se lahko otrese ozkosrčnosti in širše in bolj objektivno gleda na svet.

Kratek program seminarja:

Prihod v petek, 1. septembra:

Sobota, 2. septembra:

Predavanja: Dopoldne: predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko: Manjšinsko šolsko vprašanje iz vidika manjšine.

Popoldne: Deželni poslanec in predsednik deželnega šolskega sveta Josef Guttenbrunner: Das Minderheitenschulproblem aus Landessicht.

Ob petih sprejem pri deželnem glavarju za vse udeležence. Vrnitev v Št. Jakob in družabni večer.

Nedelja, 3. septembra: Sv. maša. Dvorni svetnik ravnatelj dr. J. Tischler: Pomen Slovenske gimnazije za narodno manjšino na Koroškem.

Popoldne: slovenski film v Farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

Vozni redi: Celovec—Št. Jakob: 12.10 — 17.20 (preko Vrbe.

Beljak — Št. Jakob: 12.00 — 17.20

Za prenočišča in prehrano je poskrbljeno. Cena: za člane 50.— šilingov — za nečlane 60.— šilingov.

Na ta seminar vabimo vse člane, posebno učitelje.

Prijavite se čimprej!

Pralni stroji - Eudora

Vam nudijo največje udobje za pranje pri najmanjši prostornini. Ima zasigurano bodočnost zaradi štirinajstih pralnih programov. Gospodaren zaradi natančnega merjenja vodnega stanja, ker porabite 50 % (odstotkov) manj toka. Prizanaša perilu zaradi kratkega pranja! Kvaliteten avstrijski izdelek. Pri strokovnem trgovcu od 4850.— naprej. Odjemalcem nudimo pomoč brez stroškov v vseh zveznih deželah.

Trgovsko podjetje Blažej

LIBUČE, 9150 Bleiburg, tel. 04235-302; v kratkem tudi v PLIBERKU

Če gremo z otroki na dopust

Velikokrat je težko uskladiti delovni dan staršev in otrok. Zato se marsikje po ves teden ne vidijo in je nedelja edini dan, ko rešujejo vse probleme, ki so se nakopičili v šestih dneh. Ko pa pride čas dopustov, je v takih družinah vroča želja staršev in otrok, da se vsaj enkrat v letu zberejo za 10 ali 14 dni pod isto streho. Da bo ta čas prijeten, da se bo razlikoval od navadnih dni v letu, da se bodo odpočili starši in okrepili otroci, se moramo nanj skrbno pripraviti.

Potovanje z majhnimi otroki je vse prej kot prijetno

1. Z majhnimi otroki ne potujmo daleč. Izberimo si kraj, do katerega nas bosta avto ali vlak pripeljala tako, da otrok ne bo niti opazil, da se vozi. Kako zoprno in mučno postane v vozilu,kjer morajo vsi potniki poslušati jok in nenehno sitnarjenje nestrpnega otroka. Starši se večkrat ne zavedajo, da otrok ni kot odrasli, ki lahko ure in ure tiho presedi na svojem sedežu in se zabava z gledanjem skozi okno ali z branjem.

Če pa se ne moremo izogniti daljši vožnji, se odločimo za potovanje ponoči. Takrat vročina popusti, otrok postane zaspan, odpočil si bo on in mamica. Toda ne pozabimo, da mora najljubša živalca ali punčka z njim.

2. Če moremo, pojdimo na dopust s predšolskimi otroki v predsezoni. Maja in junija oziroma pozno v jeseni hoteli in domovi niso natrpani kot v glavni sezoni. Strežno osebje ni preobremenjeno in veliko lažje bomo uveljavili pri njih drobne želje, s katerimi bomo zabrisali razlike med okoljem, ki je nastalo v novem kraju in onim, na katerega je otrok navajen. Tako ne bomo imeli težav ne pri spanju ne pri prehrani.

Katero prevozno sredstvo izberemo?

1. Med najudobnejše sodi lastno vozilo. Toda ne grešimo. Otrok naj sedi na zadnjem sedežu. In še tam bi morali biti majhni otroci zavarovani s pasovi, dojenčki pa ležati v potovalnih koških ali posteljicah. Med vožnjo naj bo več odmorov na krajih, kjer se bodo otroci lahko sprehodili. Vožnja naj bo zmerna, rekordi v hitrosti naj odpadejo.

2. Če smo odvisni od avtobusa ali vlaka, bomo na vsak način izbrali slednjega. Ne le da imamo tu možnost rezervirati spalnik in stopiti v jedilni voz, v vlaku se otrok lahko giblje, se zaposli z igranjem, se sprehodi in kar je mogoče najvažnejše, stranišče je vsak trenutek pri roki. Otroka lahko osvežimo z ovlaženo krpico, mu umijemo umazane roke, ki so pravi magnet za vso mogočo umazanijo po klopeh in oknih, in tudi vse druge stvari lahko nemoteno uredimo v vlaku.

Pazimo pa, da otrok ne bo sedel pri odprtem oknu. Iskra ali prah mimogrede prileti v oko. Proti prepihu imejmo v potovalki rutico. Ne puščajmo otroka brez nadzora, nedolžno igranje z vrati je lahko zelo nevarno.

3. Potovanje z ladjo je za večino otrok pravo doživetje. Prostranost palube in množica neznanih stvari pritegnejo otroško radovednost. Za vsak primer pa vzemimo s seboj nekaj tablet proti morski bolezni. Enako zanimiva je vožnja z letalom, ki jo manjši otroci prespijo, večji pa so v pričakovanju vsega neznanega.

Že smo na cilju

1. Z otroki si najprej oglejmo neznani kraj, jim pokažimo mesta, kjer se bodo 14 dni igrali, skratka jih seznanimo z novim okoljem. Marsikateri otrok se težko in počasi znajde v drugih prilikah, kar posebno opazimo pri spanju. Tuja postelja, tuji vonji, tuji šumi, vse to ga bega. Zato ga ne puščajmo zvečer samega, rajši se odpovejmo zabavi vsaj prvih nekaj dni. Če spijo otroci v svoji sobi, jim pokažimo, kje se prižge luč in kje so vrata mamičine sobe, če ima svojo.

2. Ko bomo premostili težave s spanjem, nas čaka še prehrana. Tudi tu bomo naleteli na novo jed in nov okus, ki ju otrok še ne pozna. Nikakor ni prav, da ga silimo in odločno zahtevamo, da mora sprazniti krožnik. Naravnost smešni pa so tisti starši, ki naročijo otroku specialitete kot so raki, ostrige ali sipe, ki jih otrok še nikoli ni jedel in jih na morju mora poskusiti.

3. Žejo naj si otrok gasi s sadnimi sokovi ali mineralno vodo. Vodovodna voda, ki je posebno v obmorskih in gorskih krajih velikokrat kapnica, ni primerna za pitje. Tudi mleko se v poletni vročini hitro skisa.

Dajmo otrokom svobodo

Da bo čas dopusta zares čas sprostitve, ne stojmo stalno za otrokom in ne pazimo na vsak njegov gib. Sam si bo našel dovolj zabave, ko bo ure in ure zidal svoj peščeni grad, vrtal podzemne rove ali si gradil šotor iz vej.

Od otroka ne zahtevajmo, da bi vsak večer občudoval sončni zahod ali postajal pred spomeniki in se vozil z nami na dolge izlete. Zanj so ob morski obali zanimivi pisani kamenčki, naplavljene školjke, ki jih išče med njimi, valčki, ki se penijo ob skalah in zibljejo njegovo barko, skratka vse, kar je drugačno kot doma.

Še zadnja navodila

1. Otrok, ki slabo prenaša vožnjo, naj ne gre na pot s praznim pa tudi ne s prepolnim želodcem. Za obrok na potovanju naj bo hrana lahka: prepečenec, piškoti, nemastni sir, sadje, steklenica čaja z limoninim sokom.

2. Če se odpravljamo na morje, otrok nujno potrebuje lahek bel klobuček ali čepico, brezrokavno bluzo, da mu zaščiti hrbet, predvsem kopalne copate ali stare sandale, s katerimi bo varno hodil po često ostrem morskem dnu, nekaj igrač in najnujnejša zdravila iz domače lekarne.

3. V gorskem ali obmorskem kraju otroka postopoma prilagajajmo novim podnebnim razmeram. Ne samo na plaži, tudi v hribih ga lahko sonce pošteno opeče, se mu vnamejo oči ali se prehladi, če nimamo s seboj dovolj tople obleke.

4. Če potujemo v inozemstvo, potrebujemo potni list. Družinski oziroma skupni potni list ni preveč primeren, saj se lahko dogodi, da se mora oče nemudoma vrniti domov. Starša naj imata ločene potne liste. Majhni otroci naj bodo vpisani v materinem potnem listu, večji pa naj imajo lastne.

In zaključek? Otroci naj se igrajo, kolikor se jim ljubi, naj jedo, kadar so lačni in naj se odpočijejo, ko so utrujeni. Tak družinski dopust bo minil v prijetnem razpoloženju, in z željo, da bi čimprej prišel naslednji.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

je spregovoril besede sožalja domačim in žlahti ter besede v slovo Hanziju. Ob koncu pa je spregovoril naš že skoraj domači č. g. Anton Cvetko v naši domači besedi ter tolažil nad vse potrte in do dna duše žalostne starše, vsakega posebej, potem pa vse skupaj opominjal, posebno pa mladino, naj je kljub svoji mladi starosti pripravljena na vse. Nazadnje pa je zadonela pesem iz ust naših pevcev: »Vigred se povrne...« in žalostinka vojaške godbe. Pogrebci so pristopili in domača zemlja je zagrnila mladega Hanzija. Ni ga več med nami.

Težko prizadetim družinam izrekamo iskreno sožalje.

LETINA PRI ŠMIHELU

(Poroka)

Kratko je bilo že v našem listu omenjeno, da se je poročila Mačkova Gretka s Friderikom Pečnikom iz Ponikve. Nevesta izvira iz hiše, ki je znana po dobrih pevcih. In to že več rodov sem. Že stari Mačkovi dedje in strici so sloveli kot dobri tenoristi. Peli so po starem vedno »čez« ali pa celo »tretjega«. Tudi tete so v svoji mladosti pele na šmihelskem koru. Od številne družine starih se je pa žal samo eden — Žnidarjev oče Lovrenc — poročil. Na domu pri Mačku pa so gospodarili bratje in sestre v lepi bratski vzajemnosti. Ko so postali priletni in je ujec Toma umrl, so postavili nečaka Albina Bavčeja za Mačkovega gospodarja. Ta je bil priženjen pri Kapusu v Dvoru in delal dotlej pri ‚Uhlnovih cimpermanih'. Ti delavci mojstra Korena so bili povečini pevci. Kadar so praznovali »pušeljc«, se je vedno krepko glasila slovenska pesem.

Z ženo Alojzijo sta se preselila na Letino in ustanovila tam nov številen pevsko nadarjen rod. Fantje so peli pri zboru Miheja Sadjaka, dekleta na koru in pri zboru farne mladine. Sodelovali so pri vseh igrah, ki so se v Šmihelu učile. Starejši otroci so si ustanovili svoje družine, ena od deklet pa je šla h redovnicam-bolničarkam. Na njih mesto na cerkvenem koru in na igralskem odru so pa pristopale vedno mlajše, iz šole prihajajoče sestrice. Zdaj imajo starši samo še dve doma, od katerih pa ena že tudi peruti vzdiguje. Kmalu bomo brali v Tedniku, kam je odletela.

Želimo mladi gospodinji Gretki, da bi se dobro navadila na Ponikvi in da bi tam ohranila to, kar sta jo na Letini atej in mama naučila: krščansko in slovensko.

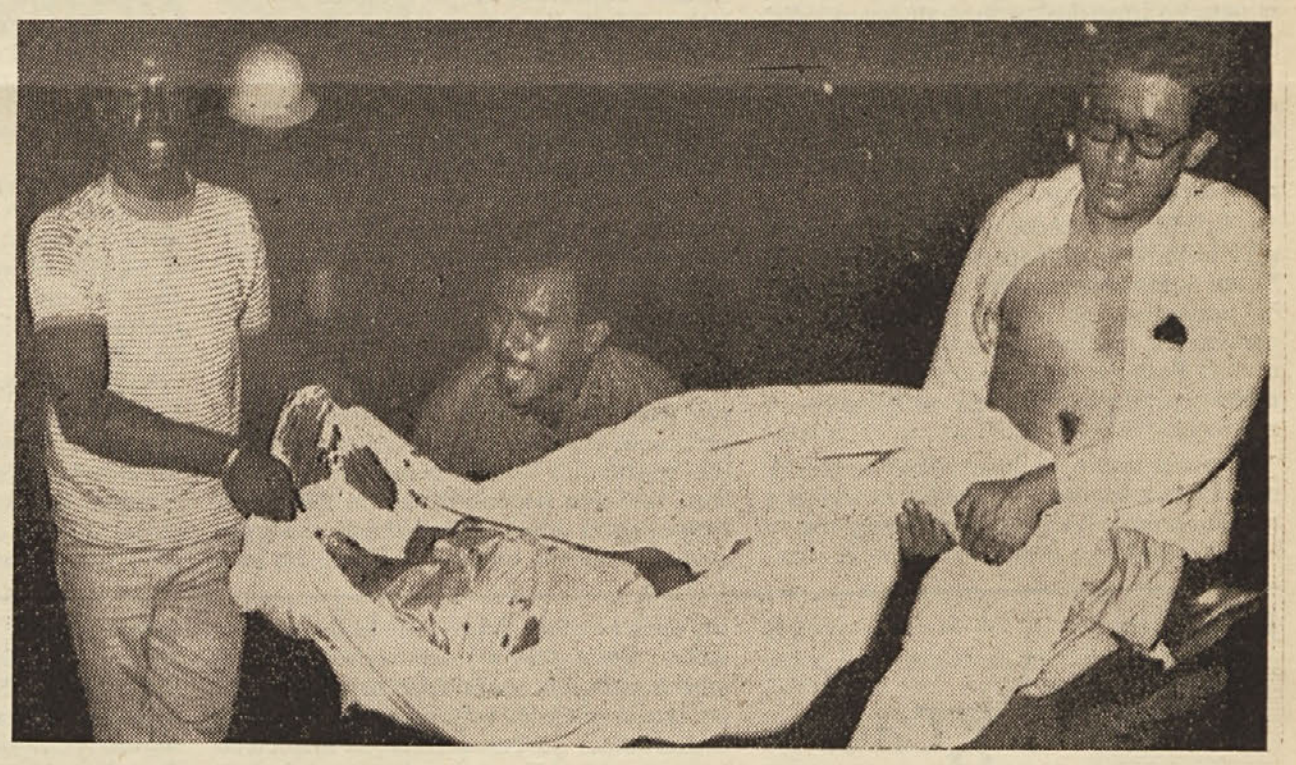

Vsakdanja slika letošnjega vročega poletja v ZDA. Težko ranjenega mladeniča spravljajo v bolnico.

OBVESTILO

ROMANJE V LURD

Avtopodjetje Sienčnik bo vozilo romarje v Lurd od 16. do 26. avgusta tega leta.

V Lurd prispejo 19. avgusta in ostanejo tam dva dni.

Prijave sprejema dušnopastirski urad (DPU) ali Sienčnik (Dobrla ves). Telefon 04236-219.

DUBLIN — Hamburškega in rotterdamskega mornarja, ki sta vrgla škotskega mornarja čez ladijski krov v morje, kjer je utonil, je obsodilo dublinsko porotno sodišče na sedem let zapora. Mornarja sta bila obtožena nenamernega uboja.

Gorenjski sejem v Kranju bo jutri odprl svoja vrata

V Kranju bodo jutri, dne 4. avgusta 1967, odprli 17. Gorenjski sejem, ki je ogledalo kranjskega gospodarskega življenja in bo trajal do 15. avgusta t. l. Področje sejma se čedalje bolj širi; nakupno središče je bilo letos ponovno razširjeno. Ker je naraslo tudi število razstavljavcev in s tem tudi ponudba, so morali povečati tudi razstavišče. Doslej se je razstava odvijala v prostornih osnovnošolskih poslopjih in na prostoru pred šolo ter v sosednji tekstilni šoli. Sedaj pa služi razstavi tudi delavski dom sredi mesta.

Tako bodo obiskovalci sejma mogli videti v osnovni šoli predvsem športne potrebščine, izdelke iz gumija, gume, plastiko, pohištvo, gospodinjsko orodje, živila, električne naprave, usnjeno robo, različne plošče in podobno. Na prostoru pred šolo so razstavile razne tvrdke poljedelske naprave in stroje. Sejma se udeležuje tudi beljaška tovarna strojev, ki bo svoje stroje pokazala kmečkim interesentom na bližnjem polju. Razstave se udeležujeta tudi Italija in Avstrija, kar daje Gorenjskemu sejmu internacionalni značaj.

V tekstilni šoli prevladujejo tekstilije, moda, obleka in perilo, moška konfekcija kakor tudi šivalni stroji; tudi iz Avstrije. Modna razstava bo pokazala obleke, klobuke in čevlje. Prostor pred tekstilno šolo je posvečen domačim in tujim motornim vozilom, tovornim vozilom, motornim kolesom in mopedom.

V prostornem delavskem domu bomo videli pohištvo, televizijske aparate, električne potrebščine, čevlje, kožuhovino, vina, lovsko orožje, darila, gospodinjsko orodje in drugo.

Za oddih obiskovalcev nastopajo vsak dan različni ansambli.

Inozemci imajo edinstvene priložnosti za nakup, ker dobijo 10% (odstotkov) popusta, če plačajo v šilingih.

Televizija Ljubljana

PETEK, 4. avgusta: 18.45 Vizitka: Berta Ambrož — 19.00 Mesto na Vardarju, mimogrede — makedonska krat. filma — 19.30 Cikcak — 19.40 TV obzornik — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.38 Usode — francoski celovečerni film — 22.10 Zadnja poročila.

SOBOTA, 5. avgusta: 18.13 Napoved sporeda — 18.15 Mladinska igra — 19.00 Vsako soboto — 19.15 Sprehod skozi čas: Na pragu XX. stoletja — 19.40 TV obzornik — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.38 Nekaj starega, nekaj novega: Ansambel Dalmacija — 21.00 Jugoslovija pleše in poje — folklorni festival v Kopru — 22.00 Golo mesto — serijski film — 22.50 Zadnja poročila.

STADLER Möbel
Das führende Einrichtungshaus
REGINA KÜCHEN
WK MÖBEL
Klagenfurt, Theatergasse 4

Izpopolnjujmo se v materinščini!

Vsakdo bi moral najti urico za učenje materinskega jezika, če upoštevamo, da je prav on osnova vsega znanja. Naj bi ne bilo nikogar, ki bi dejal, da je učenje materinskega jezika nepomembno ali celo odveč.

Jezik posreduje naše misli drugemu; nam pa tudi omogoča, da sproščamo z besedami svoja čustva.

Navada, da iščemo jasen in natančen izraz, pomaga tudi pri urejanju misli. Celo najbolj jasno izražanje pa bo bledo, če bomo jasnost skušali doseči tako, da zanemarimo čustveno vrednost besed. Tisti, ki govori, mora biti s srcem pri stvari.

Govoriti in pisati pa moramo vedno primerno starosti, izobrazbi in življenjski izkušenosti tistega, s katerim govorimo ali kateremu pišemo. Učitelji so nam v osnovni šoli razlagali drugače kot v srednji šoli. Prav tako pa je napačno, če odrasel človek govori otročje in če si kdo prizadeva, da bi govoril učeno, pa ni učen.

Samo po sebi je torej umljivo, da učinkovitosti izražanja ne dosežemo z neznanjem, zato ne smemo zanemarjati jezikovne pravilnosti. Vrzeli znanja zapolnimo z obvladanjem pravopisa in slovnice. Koristno je, da se seznanimo s posameznimi stvarmi v jeziku, ki nam niso jasne. Navadimo se, da svojim lastnim izraznim sposobnostim stavimo večje zahteve, da pri izbiri besed nismo leni, da nismo preje zadovoljni, dokler ne najdemo kar najbolj ustreznega izraza za tisto, kar želimo povedati. Zato je človek pri svojem izražanju nujno navezan na besedni zaklad. Kot je obrtniku za kakršenkoli izdelek nujno potreben material, tako so nam za izražanje potrebne besede. Le če bomo imeli na voljo dovolj besed, če bomo dobro poznali njihov pomen, tudi naše izražanje ne bo revno, nebogljeno, negotovo... Svoj govor lahko poživimo z ljudskimi primerami in reki. Prisluhnimo govorici preprostih ljudi! Opazovati je treba, poslušati in brati in tako vsak dan znova bogatiti svoje izrazne sposobnosti. Ob tem se nam bo izostril okus in znali bomo ločiti pleve od zrnja.

Vse, kar človek zna, mu v življenju koristi. Ni v zadregi, če je treba napisati kako sporočilo. Tudi v pisani besedi se zrcali, in tu še celo človekova sposobnost lepega in pravilnega izražanja.

Tisti, ki piše pismo, naj misli na naslovnika in poskrbi, da napravi nanj dober vtis. Razen jasne razporeditve misli, prijetnega in pravilnega načina pripovedovanja je pomembna tudi pisava, čitljiv in natančen naslov. Poskušajmo povedati najvažnejše v začetku, najlepšo misel pa prihranimo za zaključek.

Napisati dobro in lepo pismo se človek nauči šele z izkušnjami, priliko za izkušnje pa nam ponuja življenje. Vsak dan sproti: v šoli ali v poklicu. Pismu dodaja neko osebno privlačnost tisti, ki se odkrito zanima za naslovnika, če je to njegov prijatelj, ki ve, kaj mu je všeč, ki deli z njim veselje in skrb in preprosto izraža svoja čustva. V pismu pa se zrcalita tudi vljudnost in človekova srčna kultura, pa naj pišemo komurkoli. Izgovorjena beseda se izgubi, napisana pa ostane, zato je važnejša od tiste, ki je izgovorjena. Obliko pisma je treba vselej prilagoditi vsebini, pa naj bo to čestitka za praznik, želja bolniku za okrevanje, izraz sožalja, zahvala, pripovedovanje, opisovanje, poročanje pomembnega dogodka, obvestilo... Vljudnostni zaključek naj bi izražal vezi, ki pisca vežejo z naslovnikom. Zato naj velja prijateljem in dobrim znancem lep in prisrčen pozdrav, manj znanim in starejšim ljudem pa spoštljiv zaključek.

INTART v Celovcu zaključena

Na prvi razstavi je sodelovalo 35 umetnikov s 167 deli

V tukajšnjim Domu umetnikov je bila te dni zaključena prva razstava likovnih umetnikov treh sosednih dežel Furlanije—Julijske krajine, Koroške in Slovenije, prirejena pod naslovom INTART. Tekom devetih tednov si je razstavo ogledalo okoli 1700 ljudi, kar je za celovške razmere nedvomno lep uspeh, zlasti še spričo dejstva, da so v vročih poletnih dneh zabeležili na razstavi komaj po dva ali tri obiskovalce. Posebno zanimanje je za razstavo pokazala srednješolska mladina, saj je bilo med obiskovalci nad 800 dijakov, ki so si dela posameznih umetnikov ogledali pod strokovnim vodstvom.

Na prvi razstavi INTART je sodelovalo 35 umetnikov (11 koroških, 13 italijanskih in 11 slovenskih), ki so skupno razstavili 167 del s področij slikarstva, grafike in plastike. Z udeležbo na tej prireditvi so lahko zadovoljni zlasti slovenski umetniki: Vladimir Makuc in France Slana sta bila med nagrajenci, Janez Boljka, France Mihelič, Floris Oblak in Karel Zelenko pa so nekaj svojih del tudi prodali. V celoti je bilo na razstavi odkupljenih 15 slik, in sicer za skupno ceno 26.000 šilingov.

Združenja umetnikov treh sosednih dežel so se sporazumela, da bodo vsako leto priredila razstavo INTART. Prihodnje leto bo na vrsti Videm, leta 1969 pa bo razstava v Ljubljani. Izbor umetnikov oziroma eksponatov je sicer prepuščen posameznim društvom, vendar so se dogovorili, da bodo vsako leto razstavljali drugi umetniki; tako bo umetnost posamezne dežele prikazana vedno z novega vidika.

Kakor je izjavil predsednik društva koroških umetnikov dr. Brandl, je bilo sodelovanje treh dežel pri prvi prireditvi izredno dobro in prijateljsko. V tem vidi najboljše jamstvo, da se bo INTART tudi v bodoče uspešno razvijala kot skupna manifestacija likovne umetnosti treh sosednih dežel Furlanije—Julijske krajine, Slovenije in Koroške.

Naše zdravje

Zdravje je prvi pogoj za srečno življenje, zato se bo pameten človek, ko dopolni 45. leto, dal temeljito zdravniško preiskati, četudi se popolnoma zdravega počuti. V tej starosti se rade pričenjajo bolezni, ki se z lahkoto odpravijo, če jih zalotimo ob pričetku. Zdravniki priporočajo najmanj enkrat na leto popolno preiskavo po 45. letu starosti.

K srečnemu življenju je tudi poleg zdravja potrebno dobro razpoloženje. Ne hudujmo se za vsako malenkost, ne skrbimo preveč in ne vznemirjajmo se prepogostokrat. Posebno pa ne mučimo sebe in svojih dragih zaradi nečesa, kar se ne da več spremeniti. Vsak človek dela napake in jih bo delal, dokler bo živel.

*

Za srečno življenje, katerega je zdravje prvi pogoj, je potrebno, da pazimo na našo prehrano. Jejmo samo toliko, kolikor naše telo potrebuje. Včasih imejmo tudi postni dan, kar nam bo dobro storilo, da si prebavni organi odpočijejo. Telo, ki mu s postom odvzamemo težo prebavljanja, bo imelo priložnost, da bo iz sebe izčistilo nepotrebne, škodljive snovi ter izvršilo popravila nekako tako kot strojnik, ki popravlja stroj.

Naša hrana naj bo preprosta. Ogibljimo se mastnih jedi in premočnih začimb. Ne jejmo niti ne pijmo prevročih ali premrzlih jedi in pijač. Ledena voda pred kosilom, ki jo servirajo v mnogih restavracijah, je škodljiva zdravju.

*

Ne pozabimo, da je naša narava prva in najboljša zdravnica. Zdravniki so samo tolmači narave in njeni pomočniki. Poiščimo si veščega zdravnika in mu zaupajmo! Letanje od enega do drugega zdravnika včasih napravi tudi iz zdravega človeka slednjič bolnika.

Kolikor mogoče se gibljimo v svežem zraku! Kopljimo se v soncu in vodi! Zdravila uživajmo le v nujni sili in še takrat vedno po navodilu zdravnika.

Jejmo črn kruh in mnogo zelenjave in sadja! Močno opojne pijače so nam škodljive, zdravo pa je, če med obedom popijemo kozarec dobrega vina, ki pospeši prebavo.

Ne mislimo vedno na bolezen, temveč sklenimo, da bomo živeli 90 let ter umrli zaradi starostne oslabelosti.

*

»Dokler mi jed diši, mi ne more škoditi!« slišimo čestokrat, toda tek je slab svetovalec. Človek preveč je in se debeli, kar povzroči mnoge bolezni.

Da ljudje danes dalje živijo kot nekoč, je v veliki meri zasluga treznih navad v prehrani. Nezmernost v jedi nam zelo škoduje.

Hrana nam služi predvsem za to, da vzdrži ravnotežje v telesu. Kdor vedno več je, kot njegovo telo potrebuje, prisili želodec in vse važne telesne organe, da pretirano delujejo. Obenem se v organizem odlagajo prevelike zaloge hrane, kar povzroča razne motnje. Ljudje, ki preveč jedo, bolehajo na srcu, ledvicah in želodcu, a so si bolezni krivi sami.

Večkrat poznamo ljudi, ki veliko pojedo, pa so suhi kot trska, obratno pa poznamo debeluhe, ki zelo malo pojedo. Ljudje se debelijo, če nekaj v njih organizmu ni v redu, posebno, če jim pravilno ne deluje ščitna žleza. Večina ljudi pa je sama kriva svoje debelosti, ker ne zna ali ker ne more krotiti svojega teka.

Za shujšanje je zelo priporočljiva telovadba, vendar je brezupno priporočati debelemu človeku, ki komaj diha, naj vsak dan pol ure telovadi.

O debelih ljudeh gre glas, da so prijazni in dobrodušni ter vzbujajo zaupanje. Debeli ljudje tudi razumejo šalo, ne zamerijo hitro in se takoj ne ujezijo.

*

Zdravniki sami sebe zdravniško zanemarjajo, pravi neko poročilo. Mount Sinai bolnišnica v New Yorku je dala svojih 200 zdravnikov preiskati, da se ugotovi njih zdravstveno stanje. Rezultat je bil presenetljiv. Od omenjenih 200 zdravnikov jih je 90 imelo srčno napako, 35 pa druge bolezni. Mnogi so bili čez mero debeli in večina jih kadi preveč.

Med preiskavo je en zdravnik celo umrl. Zadela ga je kap.

Zanimivosti

● Britanski pomorščak Francis Chichester, ki je sam objadral svet, deli podpise: kdor pošlje pisemski ovitek in plača na pošti 10 angleških šilingov, dobi pismo vrnjeno s Chichestrovim podpisom. Britanska pošta je izdala posebno znamko, ki je na njej naslikana Chichestrova jadrnica »Gipsy Moth 4«.

● Pri Epinalu v severni Franciji je policija na neki kmetiji zaplenila 480 kg mamila in tono živega srebra. Ukradeno blago je ocenjeno na milijon dolarjev. V preiskovalnem zaporu je pet osumljencev.

Janez Jalen 18

Ograd

Kurat Bizjan je zastrmel. Zdelo se mu je, kakor bi bila Kati pravkar izrečene besede povedala že izpred nebeških vrat nazaj na krivični svet. Počasi je vstal, skončal govor, bolnico še blagoslovil in odšel. Iz odmeva korakov po hodniku in po stopnicah navzdol in iz pošumevanja talarja je pa še neprestano slišal ponavljati:

»Vrt odrešenih, vrt odrešenih, vrt odrešenih.«

Skrbnik nesrečnih duš se je vrnil nazaj v kapelo in dolgo premišljeval. Ne, ne bi uspel, če bi hotel kaznilniško pokopališče preimenovati v vrt odrešenih. Raz majniško ovenčani oltar je negibno zrla na svojega vnetega služabnika Marija Zmagovalka, kakor bi ga hotela potolažiti, da že odrašča mož in da skoraj steče zibel ženi, ki se jima posreči preprosto pokopališče na ravnem polju za hlevom spremeniti v privaben vrt in mu tudi vzdeti ime — vrt odrešenih. Njej sami, Mariji, prečisti Devici, pa postavita v tolažbo žalostnih prestol, o kakršnem on in noben človek na svetu doslej še sanjati ne zna.

Kurat Janez Bizjan se je umiril. V bolniški sobi je pa kaznjenka Kati Debelaričeva rahlo zaspala. V sanjah je slišala peti slavčke.

Kati se je zbudila. Spanec ji je vrnil nekaj opešane moči. Sonce se je bližalo že poldnevu. Petje ptičev je skoraj utihnilo. V sobo je prihitela sestra Vincencija. Urno je poravnala odejo in popravila udrte blazine. Z glavnikom je brž uredila še razpletene črne cigankine lase in grede povedala bolnici, da jo pridejo obiskat visoki gospodje. Kati je začudeno gledala usmiljenko. Kakor bi je ne razumela. Pa že je sestra prednica odprla vrata. Vstopili so trije tuji možje. Za njimi gospod kurat, nadzornik kaznilnice in nazadnje še sestra prednica. Molče so se približali postelji. Gospod s sivo brado je pričel prelistavati nekake papirje in je najprej hotel vedeti, če je bolnica res ciganka Debelarič Kati, takrat in takrat rojena, rimsko-katoliške vere, neporočena, obsojena zavoljo soudeležbe pri zverinskem umoru orožnika Hrastnika na dosmrtno ječo. Vsa preplašena je Kati bolj prikimavala, kakor odgovarjala. Zavedala se je, da stoje okrog nje sodniki, in se zbala, da ji naložé še strožjo kazen, da jo morebiti celo obsodijo na vešala, kakor so brata Jureta. Zavetja je iskala v očeh gospoda kurata in sestre prednice.

Kati dolgo ni mogla doumeti, kaj pravzaprav hočejo od nje. Nazadnje so ji pa le dopovedali, da je spet svobodna. Je bila namreč ciganka Mara Nikolič na smrtni postelji pod prisego izpričala njeno nedolžnost in priznala in obrazložila svojo krivdo. Podtaknila je bila takrat ob tistem umoru njej svojo pisano obleko, zavoljo katere je bila Kati obsojena.

Bolnici se je razjasnil izmučen obraz: »Tak se je le izkazalo. Hvala Bogu!«

Okoli stoječi so vsi zapovrstjo stopili k vzglavju postelje. Segali so ciganki v roko in ji čestitali. Kati se je trdno nadejala, da bodo odšli. Vsaj tujci. Pa niso. Sivobradi sodnik je zahteval, da mora gospodična Kati Debelarič takoj zapustiti kaznilnico. Bolnica je proseče pogledala gospoda kurata in sestro prednico. Molče je prosila, naj se zavzameta zanjo. Pa sta oba molčala. Ni ji preostalo drugega, kakor da se je sama branila: »Pa saj ne morem. Še vstati ne morem.« Šlo ji je na jok.

Osiveli gospod ni odnehal. Važno je poudaril: »Gospodična! Mi smo vam dolžni vrniti svobodo. Vidim, da ste bolni. Naročimo vam do vlaka kočijo, potem vas pa v drugem razredu popeljemo v bolnišnico v Ljubljano.«

Kati je odkimala: »Med potjo bi umrla.«

Popravljalci prizadejane krivice so uvideli, da ima po nedolžnem obsojena prav. Bili so v zadregi, kako naj zadoste pravici, da ne zagreše nove krivice. Najmlajši izmed njih se je domislil, naj bi Debelaričevo prepeljali iz kaznilnice v kako drugo hišo v Begunjah in ji oskrbeli vso postrežbo in čim največ udobnosti.

»Ne, ne, ne,« je zmajevala Kati z glavo. Črni lasje so valovili okrog še vedno lepega obraza.

Sodniki so se spogledali. Preden so se mogli posvetovati, je ciganka zateglo zaprosila: »Dobri gospodje! Pustite me umreti v kaznilnici.«

Niso hoteli koj pristati. Oporekali so, da po izpričani nedolžnosti ne sme biti niti ure več vezana na kaznilniški red, najmanj pa, da bi bila pokopana med kaznjenkami, kjer noben grob ne sme imeti napisa.

Kati se je za spoznanje zravnala v blazinah: »Gospodje! Res bi ne bilo prav, da umrjem kot kaznjenka zavoljo krivde, ki mi jo je bilo prisodilo sodišče. Zaslužim pa zavoljo drugih svojih grehov.«

Bolnici je zmanjkalo glasu. Pa bi bila še rada povedala, da zanjo vrt odrešenih ni več kraj groze.

Sodniki so obmolknili in sestavili zapisnik. Preden je Kati podpisala — roko ji je pomagala držati sama sestra prednica — je še zaprosila, naj ji zapišejo tudi to pravico, da jo sme priti čim večkrat obiskat gospa Pavla.

»Seveda. Vsak dan, če hočete. Niste več kaznjenka,« je brž pritrdil sivobradi gospod.

»Gospa je pa še. Zanjo se še ni izkazala pravica,« je kakor poočitala.

»Pavla Andrejčičeva?« Sodnik je iznad očal pogledal kurata.

»Da.«

»Sestra prednica! Uredite po svoji uvidevnosti,« je dovolil predstojnik.

»Bom.«

In je še naročil: »Gospod nadzornik! Če se vam bo kdaj zazdelo, da morebiti ni povsem vse v skladu s kaznilniškimi predpisi, se spomnite, da v bolnišnici na belih blazinah leži živ dokaz dokaj večjega narobe.«

»Razumem, gospod višji svetnik.« Nadzornik se je vojaško zravnal in uslužno priklonil.

Sodniki so se poslovili od bolne ciganke

P∞I∞S∞A∞N∞O B∞R∞A∞N∞J∞E

FRANC RESMAN: 6

Iz dnevnika slovenskega izseljenca

»Kako morete dati nam priznanja, ko nas po drugi strani napadete kot lopove!«

Pa odvrne eden: »Bi se naučili pravočasno nemščine, pa ne bi prišlo do tega!«

»Vas še ni bilo v plenicah, ko sem že znal nemško govoriti in sem tudi že krvavel na bojnem polju za Avstrijo, ki je bila vendar tudi zaveznik Nemčije!«

Ne vem, nekaj je le pomagalo, postal je mehkejši in rekel, da on osebno nič ne more za to, tako povelje pač imajo. In na vprašanje, kaj bi bilo, če ne gremo, mi je rekel, da nas morajo potem odvesti s silo. Tako pa lahko vzamemo nekaj naših reči s seboj. In sploh zakaj se tako repenčimo, saj bomo baje dobili lepše in bogatejše hiše, kot so naše.

»V taborišče nas boste!« jima pravim. In še: »Postavite nas raje tu pod kap ter nas postrelite!«

»Tega povelja nimamo.«

»Saj je še slabše, kar vi delate; in sploh, to je blaznost, desetčlansko družino v pol ure pripraviti za odhod!« Pa so mi dali časa celo uro, ker so morali iti še po druge nesrečneže. Kdo so tisti, mi pa ni hotel povedati; je samo rekel, da se bomo itak videli. – Sina Francija sem poslal k bratu Martinu v Spodnje Borovlje. Vojak je letel za njim s puško, a fant je bil s kolesom in je hitro smuknil za sosedno hišo. Eden od policajev je šel po Hajnželnovo družino in vrgel iz postelje bolno mater.

Mi pa smo se začeli pripravljati. Ker nam niso povedali, kam in kako bomo šli od doma, smo oblekli in pripravili samo najbolj nujne reči. Večji otroci so bili kmalu oblečeni v svoje boljše obleke in je imel tudi vsak zvezano svoje skromno imetje, potrebno in nepotrebno, v »punkelj«; na sebi pa tudi po več srajc in jopic, ker sem jim rekel, da to, kar ima vsak na sebi, še najlaže nese. Huje je bilo z malimi; Toni še ni hodil v šolo, Hajnžek in Jozej pa v prvi oz. drugi razred. Počasi smo bili skoraj že pripravljeni, ko dam policaju, ki je ostal pri nas, kos suhega mesa. Ta je postal potem sila prijazen in me začel spraševati, če nimamo nobenih zabojev, ker da lahko še več s seboj vzamemo. Prišle pa so polagoma tudi sosede in te so začele šivati iz domačih platnenih rjuh vrečo in v to smo začeli metati vse: meso, dobro obleko, piskre, stare čevlje, žlice in drugo. Ko je bila ta vreča zašita, smo jo štirje možje komaj dvignili na voz.

Nadalje sem vprašal policaja, če lahko katere mojih reči razdam. On mi odvrne, da on nič ne vé, pa tudi nič ne vidi. Pa smo znosili moko, mast, meso, konzerve in še marsikaj drugega v bratovo hišo, ki je že od leta 1922 v Ameriki in je v njej stanovala samo mati in še neki star rudar s svojo sestro. Marsikaj pa smo znosili še k drugim sosedom. Nekaj reči je seveda zginilo tudi kar gredé pod kako roko.

Sosed Blaž je sedel pri skednju in na glas jokal. Ker sem vedel, da rad pije, sem mu rekel, da naj gre v klet in se napije, kolikor hoče. In res je pridno pil, zraven pa pazil in gledal, kam smo dali naše reči in če sem komu še kaj dal. Bratu sem rekel, naj vzame nove jermene s stiskalnice in tudi novi plug, ki je bil še od prejšnjega dne na polju, ter še nekaj drugih reči. Nekaj dni nato pa so že prišli k bratu žandarji, in je moral vse vrniti. K nekemu sosedu pa smo zapeljali veliko dežo zásake in masti. Brat je potožil sosedu Smoju, da v deži vidno zmanjkuje zasake. Ta pa je, ko se je peljal ob prvi priložnosti mimo, dežo naložil na voz ter jo odpeljal k bratu in zaradi tega je prišel z onim sosedom v hudo sovraštvo.

Ura je bila medtem že precej čez osem, ko mi je izročil policaj značke s štev. 203 za celo družino. Bile so nekoliko podobne vojaškim značkam in vsak naj bi jih nosil okoli vratu. Zato smo rekli, da so to pasje tablice. Tudi vse naše reči smo označili z isto številko, jih naložili na voz ter jih odpeljali proti vasi, kjer so jih natovorili na tovornjake.

Pa tudi nas so začeli priganjati za odhod. Hči Micka je bila v Lienzu pri nečaku; policaj je razumel, da je v Linzu ob Donavi, zato jo je črtal z liste. Mati, bila je že skoraj 80 let stara, se je uprla. Pokleknila je na prag hiše ter rekla, da ne gre, jo prej lahko kar ustrelijo. Jaz sem pa tudi protestiral, da je za prevoz prestara in zahteval zdravnika ter oficirja. Policaj ni vedel več naprej in šli smo z njim in bratom iskat višjega. Ko smo dobili nekega stražmojstra, mu policaj pove, da je razen stare matere vse pripravljeno za odhod.

Ta ga nadere ter udari s peto ob tla: »Hiša mora biti prazna!«

Pa mu povem, da je hiša prazna, ker mati ne stanuje pri nas. Nato je rekel:

»Ne bomo več izgubljali časa! Napiši, da je odsotna!«

In začela se je težka pot...

Kmalu se je utrgala vsa družina jokaje od doma. Nabralo se je medtem polno dvorišče ljudi, kot pri kakem pogrebu, in ženske niso mogle zadržati joka, ko smo odhajali kot cigani, vsak svoj »punkelc« v rokah, počasi proti vasi.

Pri Hajnželnovi gostilni je čakal že avtobus in stlačili so nas noter. Tu smo že našli Hajnželnovo, Čemernjakovo in Mikučevo družino. Čudili smo se pa, ko nas je avtobus nato zapeljal v Dobje. Tukaj sem šele videl, da je v teku cela akcija. Stalo je tam že več avtobusov in videl sem sotrpine iz Loč in Rut. Tukaj je vodja našega avtobusa poročal cel potek nekemu oficirju. In končno je šlo proti Celovcu.

Še enkrat sem pokazal otrokom našo domačijo, ko smo se peljali spet mimo Ledinc in čez Oranje. V Vrbi se je avtobus nekaj pokvaril in so nas spravili za nekaj časa k Mößlacherju v jedilnico. Ko je prišel drug avtobus, so nas končno zapeljali v Celovec in nas spravili v nekdanje RAD-taborišče nekoliko pred Žrelcem. (Dalje)

DAVID KARP:

Partija pokra

Pred sedemnajstimi leti je bila odigrana najbolj razburljiva partija kart, kar sem jih kdajkoli gledal. To je bilo v Faragutu, majhnem mestecu v državi New York. Videl sem začetek te partije, ne pa tudi njenega konca.

Na okrajnem sodišču sem pred nekaj tedni videl enega od igralcev – Quakerja Amesa.

Ko sem videl Quakerja, se mi je zdelo, da vidim duha. Celih sedemnajst let sem menil, da je mrtev.

Bil je videti višji in živahnejši, kot sem se ga spominjal. Toda še vedno je bil tisti suhljati Quaker; plešast, izpitega obraza, lokavih oči.

»Pozdravljen, Quaker!« – sem rekel.

»Enako, Hugh!« je odgovoril in me takoj spoznal.

V baru nasproti sodišča je Quaker izbral tako mesto, da je bil s hrbtom obrnjen proti zidu. Dobro je lahko opazoval vhodna vrata.

Faragut je leta 1936 bil mestece. V njem je tedaj živel stari Ames, postajenačelnik. Pogosto se je napil, vsi meščani pa so ga klicali »striček« Ames. Moj oče je bil tam zdravnik.

Nihče ni vedel, od kod je prišel Quaker, ko se je pojavil v mestecu. Quaker je bil suhljat fant, ki je več vedel o kartah in kocki kot katerikoli odraslih v mestu.

Striček Ames mu je dovolil, da je prenočeval na postaji.

Ko je igral karte, je bil strašen – vrtel je oči, glas pa mu je postal piskav. Kadar sem igral z njim, sem vedno izgubil.

Redno je pobiral denar farmarjem, ki so šli skozi Faragut ob koncu tedna. Nekoč ga je striček Ames našel pretepenega pod nekim vagonom na postaji. Prinesli so ga do hiše in oče je ugotovil, da ima zlomljeni dve rebri. Očetu je bilo jasno, zakaj so ga pretepli, ko mu je slekel srajco in našel pod pazduho sveženj bankovcev, zamazanih od krvi – sto dvajset dolarjev.

»Dobil sem,« je pojasnjeval očetu. »Hoteli so mi jih vzeti.«

Oče je zmajal z glavo in ko je povedal stričku Amesu, zakaj so ga pretepli, je ta takoj zavaroval Quakerjevo življenje na tri tisoč dolarjev. Striček Ames je bil koristnik zavarovanja.

Ames je govoril, da fanta hrani in oblači in da mu je prav, da dobi tudi on, če se Quakerju kaj zgodi, nekaj denarja nazaj.

Quaker pa je bil zelo zadovoljen, ko je slišal za zavarovalno polico. Quakerjev primek na policiji je bil Ames. To je bila edina formalna izjava strička Amesa, da je Quakerja vzel za svojega.

Quaker nikakor ni mogel pozabiti, da je vreden tri tisoč dolarjev. Po tej posvojitvi je postal celo malce domišljav. Mislim, da ga je to tudi napotilo, da se je spustil v tisto partijo kart nekaj dni pred božičem leta 1936.

Nekako leto dni pred tem božičem se je od časa do časa ustavil pred železniško postajo avtomobil in vedno so izstopili dva, trije, včasih pa tudi štirje moški.

Tisti predbožični večer, ko se je avto ustavil in so omenjeni moški spet izstopili, je moj oče rekel:

»To se dogaja že skoraj leto dni. To so ljudje iz podzemlja. Tu igrajo enkrat ali dvakrat na teden poker. Striček Ames je samo gostitelj. Dobi petdeset dolarjev za noč. Pomisli, ti ljudje so prevozili sto in več kilometrov, da bi igrali poker! Bi rad videl to?«

»Bi lahko?«

»Gotovo,« je rekel, »dokler boš sedel mirno in molčal.«

Ko sva prišla na postajo, je tisto, kar sem videl, preseglo vsa moja pričakovanja. Tam so bili štirje moški v črnih oblekah. Presenetilo me je, ker sem videl Quakerja sedeti za mizo z njimi.

Igra se je nadaljevala v tišini in nič drugega ni bilo slišati kot karte, ki so padale na mizo. Eden od moških si je sezul čevlje. Igralec, ki je sedel najbliže Quakerju, se je imenoval Scolario.

Striček Ames je prišel ob dveh in postavil na mizo kavo in sendviče.

(Konec na 8. strani)

Debelaričeve. Nihče je ni pozabil ogovoriti z gospodično.

Opoldne je Kati jedla, kakor že davno ne. Sestra Vincencija je ugibala, ali iz veselja, da je bila razglašena za svobodno, ali se ji je le k smrti zboljšalo. Pohvalila je bolnico, da je bila pridna. Kajti je pa že moledovala, naj brž pohiti po gospo Pavlo, da bosta mogli biti dlje časa skupaj. Sestra prednica je bila namreč dovolila, da sme kaznjenka Andrejčičeva vsak dan prebiti prosti čas po kosilu pri bolni gospodični Debelarič.

Po stopnicah navzgor je sestra Vincencija Pavli pripovedovala o sodni komisiji in kako je odločila. Razveseljena že zavoljo dovoljenega obiska se je Pavla podvizala, da čimprej vidi svojo prosto prijateljico. V bolniški sobi ji je pa zastala noga. Ustrašila se je do smrti shujšane Kati in koj vedela, da zanjo ni več rešitve. Kljub temu jo je vprašala, kako se počuti. Da kar dobro, se je pohvalila ciganka, in da še celo ozdravi, če se ji bo tako boljšalo, kakor se ji je pričelo.

Pavla je povabila Kati na svoj dom, brž ko bo mogla zapustiti kaznilnico: »Kakor starejša sestra mi boš, kadar se vrnem še jaz. Do takrat te bosta pa že oče in mati rada imela kakor svojo lastno hčer,« je zatrdila. »Zato me odslej naprej ne smeš več vikati in mi reči gospa. Samo Pavla sem zate.«

Če bi Pavla prinesla ciganki polno vrečo cekinov, bi bolnice ne bila bolj razveselila, kakor da ste se posestrili.

Kati je hotela vedeti, kako gre Pavli. »Kar dobro,« se je pohvalila posestrima. Čez njen obraz pa je šinila za hip temna senca. Potajila se je bila. Ni marala na smrt bolne prijateljice žalostiti s pripovedovanjem, kako ji je dolgčas po njej, da z drugimi kaznjenkami ne more in ne zna govoriti. S sestro Ksaverijo in z Minco se pa le redkokdaj vidijo. In še takrat jo srce boli, ko sta oni dve svobodni, sama pa je kaznjenka. In sedaj je tudi ona, Kati, prosta, sama pa ostane še naprej jetnica. In kako boli, da ji mož več ne piše, in da starši o njem ne marajo več govoriti, bi Kati manj razumela. Filip, zavoljo katerega toliko trpi!

Kakor bi bila Pavla s svojo mislijo na pisma spomnila posestrimo, da kot svobodna sme pisati kadar koli komur koli in kar koli, je Kati zaprosila, naj sporoči v njenem imenu najmlajšemu bratu Tončetu, ki je trobentač pri sedemnajstem polku v Celovcu, da je bila po krivem obsojena, da je pa sedaj hudo bolna in naj jo pride, če more, obiskat.

Sestra Vincencija je brž prinesla papir in črnilo. Prijateljici sta pisali pismo. Komaj sta ga dokončali, je zvonec poklical Pavlo na delo.

Ciganka Kati je spet zatisnila oči. Še v spanju se je držala na smeh.

*

Klenk, klenk, klenk, klenk, klenk, klenk.

Iz stolpiča nad kapelo kaznilnice se je presunljivo oglašal droben zvon in glušil veselo petje ptičev. Zunaj je v majsko jutro narahlo pršil dež. Na hodniku pred bolnišnico je molče stal oddelek kaznjenk okrog preproste krste. Ciganka Kati Debelarič je ponoči umrla. Njen oddelek je bil dolžan ponesti jo v mrtvašnico na pokopališču. Andrejčičeva je jokala kakor za lastno sestro. Nobena izmed kaznjenk se ni drznila niti zašepetati. Vse so se držale potrto resno. Marsikatera izmed njih se je vsaj megleno zavedala, da tudi njo utegne doleteti smrt v kaznilnici in jo prav tako poneso po stopnicah navzdol – za hlev. Več jih je pritajeno jokalo. Celo nekaj sester si je brisalo oči.

Sestre so začele moliti žalostni del rožnega venca. Zemljakova in še tri druge so dvignile krsto na ramena. Mrtvaški sprevod se je premaknil. Najmlajša kaznjenka Kogejeva je spredaj nosila svetilko. Kaznilnica je molčala, kakor bi bila izumrla. Le zvon je daleč čez njene ograje oznanjal, da je spet dotrpela ena izmed nesrečnih duš.

V mrtvašnici so umrli prižgali svečo. Sklonjenih glav so se vračale kaznjenke ob žuboreči vodi nazaj proti stari lipi. In spet so rožljali ključi, kakor bi graščina imela sto vrat.

Ta dan ni bilo treba opominjati kaznjenk, naj pri delu molče.

*

Kaznilniškemu zvončku so se pridružili še vsi trije zvonovi župnijske cerkve svetega Urha. Zvonjenje je naročil desetnik sedemnajstega pešpolka, cigan Tonče Debelarič, in račun vnaprej poravnal. Po Begunjah in po vaseh naokrog je pa razglasil in s Pavlinim pismom dokazoval, da je bila njegova sestra Kati nedolžna žrtev premalo vestnih sodnikov. Res se mu je posrečilo, da se je dokaj ljudi udeležilo pogreba. Cigani so pa privreli od vseh strani, kakor bi se bili sklicali s skrivno dogovorjenimi glasovi.

Popoldansko sonce je osvetljevalo pokopališče in ravno polje okrog njega. Na Jamarskem vrhu in pod Svetim Petrom je v rahlem vetru potrepetavalo na novo ozelenelo drevje. Izza Pleča je pa blestel še sneg na gorah.

Kurat Bizjan je blagoslovil mrliča in pomolil za njegovo dušo. Preden so kaznjenke dvignile bogato s cvetjem ovenčano krsto, so cigani zaigrali, da so se srca stisnila.

Med potjo v kapelo in naprej do jame so ciganke glasno jokale in tarnale. Obmolknile so šele, ko je začel duhovnik govoriti. Razglasil je po krivem prisojeno trpljenje pokojne, prešel na nedoumljivo čudovita božja pota, ki so Kati dvignila naravnost pred prestol božji, ker se je ponižala, da je hotela umreti in biti pokopana kot kaznjenka, da zadosti za svoje in še za krivde drugih, ki so se nad njo pregrešili. In je še podvomil, da bi zunaj v lozah kar gotovo ne dosegla tako visoke stopnje krščanske popolnosti. Nobeno oko ni ostalo suho.

Črnolasi cigan Tonče, brhek vojak, pa ni potočil solze. Kakor bi se njega pogreb najmanj tikal, se je vedel. Šele ko so kaznjenke hotele jamo zasuti, se je zganil: »Počakajte!« je ukazal. Tovariša je pa zaprosil za gosli. Uglasil jih je po svoje. In je zaigral in igral, kakor se ne more nihče tako presunljivo razjokati. Pogrebci so kar trepetali.

(Dalje prihodnjič)

Partija pokra

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

»Pojedel bom nekaj,« je rekel moški, ki je sezul čevlje.

»Zamenjal vas bom«, je rekel Quaker zamolklo. Moški brez čevljev ga je presenečeno pogledal.

Striček Ames je stal pri mizi. Opazno je drhtel. Ni bil presenečen, ampak zaskrbljen.

»Imaš denar, fantè?« je vprašal Scolario.

»Imam šeststo dolarjev,« je rekel Quaker. Tedaj sem opazil, da se je striček Ames zdrznil. Nenadoma mi je bilo vse jasno. Morala sta biti dogovorjena. Pohlepni striček Ames si je gotovo želel, da bi dobil več kot petdeset dolarjev, kolikor so mu igralci plačali za prostor. Ni pa imel živcev, da bi igral s temi ljudmi. Quaker pa jih je imel!

»To ni dovolj!« je dejal Scolario.

»Še tri tisoč! Je to dovolj?« je vprašal Quaker.

Scolario je pokimal.

»Prinesi polico, stric!« je rekel Quaker in vzel iz žepa sveženj bankovcev. Dal jih je predse na mizo.

Stric Ames je prinesel zavarovalno polico.

»Kaj je to?« je vprašal Scolario.

»Polica, na katero je zavarovano moje življenje. Tri tisoč dolarjev bo vredna, ko bom mrtev. Stric Ames je koristnik. Napisali pa bomo kot koristnika tistega, ki bo dobil pri kartah,« je rekel Quaker.

»V redu!« se je strinjal Scolario. »Midva bova igrala eno partijo za vseh 3.600 dolarjev.«

Ostala dva sta vstala in eden me je prijel za roko in peljal k vratom. Drugi je odpeljal ven Amesa.

*

Minilo je sedemnajst let, odkar nisem videl Quakerja niti slišal zanj. Striček Ames je bil preveč prestrašen, da bi se obrnil na policijo, da bi ga ta poiskala, ko je tisto noč izginil iz Faraguta. Nihče ni nič vedel o igri razen tistih, ki so ostali v sobi. Sedaj pa je Quaker sedel nasproti mene zdrav in živ.

»Veš,« sem rekel, »vedno sem mislil, da je Scolario dobil tisto partijo. Si jo morda dobil ti?«

»Izgubil sem, imel sem tri osmice,« je rekel in si zapel suknjič.

»Kaj je to?« sem vprašal.

»Telovnik«, ki ga krogla ne more prebiti.«

»Pozabi vendar to, Quaker! Mar misliš, da je Scolario plačeval zavarovalno premijo vseh teh sedemnajst let? Kaj pa je tri tisoč dolarjev? Zato se mu vendar ne splača ubijati.«

»Vse premije so plačane. Po trikrat na leto v vseh sedemnajstih letih!" je rekel Quaker tiho.

»Toda, kdo . . . ?«

Quaker je zmignil z rameni. »Čeki so bili iz raznih krajev. Prav pred nekaj dnevi se je spet zgodilo.«

»Kaj se je spet zgodilo?«

»Povišal je vsoto, za katero sem zavarovan, petič že! Sedaj sem zavarovan že za 75.000 dolarjev!«

Njegov glas je bil zamolkel.

Novo na policah

Mohorjeve knjigarne v Celovcu

Dr. Jakob Kolarič: Škof Rožman, 382 strani,	vezana	100.— šil.
	broš.	80.— šil.
Bogoslovni vestnik XII. leto		57.— šil.

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi tvrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT - CELOVEC
Paulitschgasse (Prosenhof)

Tudi telesna vzgoja je potrebna

Med letom si naši študentje predvsem vadijo duha, da se razvije. Zato je primerno, da si skušajo v počitnicah razviti tudi svoje telo. Pomoč pri delu na polju, v gozdu in pri gradnji stanovanj je lahko za to izvrstna priložnost.

Tudi umskim delavcem je namreč potrebno telesno zdravje. Zdrav duh v zdravem telesu! Mlademu telesu je treba sonca, je treba zraka, je treba gibanja. Telesno delo prinaša umu potrebno prožnost, da lahko lažje misli in deluje. Kdor buli le v televizijski aparat, kdor tišči glavo le v knjige, bo tudi duševno slej ko prej omagal. Duševne sile si odpočiješ, če se posvetiš telesnemu delovanju.

Telesno delo mladih jih primerno usposobi tudi za pravo življenje. Za življenje potrebujejo poguma: ob telesnem delu je marsikdaj treba poguma. Za življenje je treba vztrajnosti: ob telesnem delu je treba mnogokrat vztrajnega prizadevanja, da dobro delo dovršiš, da delo izvršiš. Obvladanje samega sebe pri telesnem delu mladim pomaga, da se bodo v življenju znali obvladati. Ob telesnem delu se razvija tudi smisel za pomoč drugim, altruizem. S tem pa ustvarja telesno delo primerne razmere, v katerih se v mladih letih lahko razvije zdravo moralno življenje.

V tem pogledu je zelo važno, da so v dijaških domovih priložnosti za telesne igre, za sprehode, za telesno kulturo. Športno udejstvovanje ima svoj smisel tudi s krščanskega vidika.

Papež Pij XII. je dejal: »Moderna vzgoja mora biti popolna. Ne sme se omejevati le na enostavno poučevanje, pa tudi ne le na versko oblikovanje. Dobra vzgoja obsega med drugim tudi primerno telesno vzgojo, namreč tako, ki dela iz športnega udejstvovanja sredstvo, ne pa cilj.«

Mladim fantom je nekoč govoril:

»Če je za vas šport razvedrilo, vzpodbuda, da lažje potem izvršujete svoje stanovske dolžnosti, če vam pomaga, da lažje vaš duh obvlada telo, če vam pomaga, da lažje varujete svoje človeško dostojanstvo, izvršujete svoje moralne obveznosti, tedaj se ga ne bojte, kajti vaša telesna vzgoja dobiva duhovno vrednost.«

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 6. avgusta: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 7. 8.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Pregled sporeda. — Dolenjsko ženitovanje. — 18.15—18.30 Solistična glasba. — TOREK, 8. 8. 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Cerkev in svet! — SREDA, 9. 8.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 8.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Sestanek s slovenskimi pevci popevk. — Kulturna panorama. — PETEK, 11. 8.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Saj sem šofer... — SOBOTA, 12. 8.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 13. avgusta: 0730—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. —

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Velika izbira
perila in blaga
pri
L. Maučec
Klagenfurt, Alter Platz 35

Za kuharice in kuharje

Že 2000 let pr. Kr. so Kitajci poznali in cenili jedilo, ki je bilo zelo podobno današnjim špagetom. Kitajsko testo so lahko različno oblikovali in posušeno hranili za poznejšo uporabo. Pri sladokuscih Daljnega vzhoda je bila ta jed že takrat zelo priljubljena.

Baje so jo prinesli v Evropo Nemci, vendar so znali te testenine Italijani vedno boljše napravljati in pripravljati kot katerikoli drug narod. Že v 14. stoletju je cvetela v Italiji industrija testenin.

V Franciji so postali špageti splošno znani in priljubljeni šele v 15. stoletju. Francozi so znali pripravljati špagete tudi na nove, imenitne načine. Tako poroča kronika o gostilničarju iz Toursa, čigar špageti so bili tako slavni in okusni, da je celo francoski kralj Ludvik XIII. nekoč odpotoval v Tours samo zato, da jih je pokusil na kraju samem.

Od Francozov se v gastronomskem oziru lahko učimo tudi danes. Tako postrežejo pozimi v pariških restavracijah v začetku vsakega obeda z različno prirejenimi gomolji zélene. To dragoceno in zdravo koreninasto sočivje so poznali in cenili že stari Rimljani in ga v svojem delu »De re rustica« omenja že Lucius Junius Columella, ki je živel v prvem stoletju po Kr.

Zélena vsebuje razne za življenje važne hormone in je zlasti dobrodošla v dobi, ko je malo sonca.

Dogodilo se je . . .

»Leteči krožniki« ali vpliv vročine? — Minuli teden je vse zahodno časopisje na dolga in široko poročalo, da so ljudje v Franciji, Nemčiji in Švici in menda še kje, videli kar cele roje tako imenovanih letečih krožnikov ali »neugotovljenih letečih predmetov. O »letečih krožnikih« so začeli pisati spet pogosteje letos. Medtem ko so v prvem obdobju napihovanja skrivnostnih novic o »letečih krožnikih« vojaške letalske oblasti, zavezdoslovci, vremenoslovci in drugi strokovnjaki zavračali vsa poročila kot abotne, popolnoma neresne govorice, privide nezdravih ljudi ali da gre le za »naravne pojave« (vremenoslovni baloni, odsev svetlobe, izpodnebniki itd.), so zadnje čase bolj »previdni«. Čedalje bolj se utrjuje prepričanje, da vseh teh »pojavov« ni mogoče pojasniti »kar tako«. Vendar so tudi ob tej priložnosti zlasti francoski strokovnjaki domnevali, da gre verjetno za roje izpodnebnikov (meteorjev).

Venezuela trpi pod potresi

(Nadaljevanje s 1. strani)

in najbolj razkošnih v Latinski Ameriki, je utrpel veliko škodo, tako da so strokovnjaki mnenja, da ga bo treba podreti in zgraditi znova. Med razvalinami tega hotela so našli deset mrtvih in na desetine ranjenih.

V vzhodnem predelu Caracasa se je zrušila palača »Mijagual« in verjetno so bile tudi tukaj žrtve. Bivši finančni minister Manuel Egana je povedal, da je v šestem nadstropju te palače živela njegova hči, ki se je pred kratkim poročila.

Minister za zdravstvo je izjavil, da je več kot 2000 hudo ranjenih. Posebna komisija je že razglasila 60 poslopij za neuporabna za stanovanja.

Na obali so v noči nato našli kakih 40 trupel. Reševalci so slišali slabotne klice na pomoč izpod ruševin. Pomanjkanje luči je močno oviralo reševalno delo.

Čeprav še ni mogoče vedeti, koliko je žrtev, so že našli 108 trupel. Največ žrtev je doslej iz Caracasa. Prebivalci so že drugo noč prespali na cestah, parkih in trgih, nekateri v avtomobilih, drugi v šotorih, nekateri pa kar na tleh, čeprav je padal dež.

KRATKE VESTI

AUCLAND — Prebivalci Nove Zelandije so ustanovili »živilsko banko« za lačne otroke nerazvitih dežel. Najprej bodo zagotovili mleko pri šolski malici otrokom v nekaterih azijskih deželah, in sicer v obliki mlečnih proteinskih keksov, ki se dolgo držijo. Letna članarina v tem združenju znaša tri dolarje.

KALKUTA — Med monsunsko nevihto je strela ubila štiri deklice v vasi, oddaljeni kakih 45 km od Kalkute. Tri deklice je ubilo na poti iz šole, četrta deklica je umrla, ko je strela udarila v vključen radijski sprejemnik, ki ga je razneslo.

KOLESA
MOPEDI
HLADILNIKI
HLADILNIKI ZA NIZKO HLAJENJE
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI
ŠIVALNI STROJI
OPREMA ZA TUJSKE SOBE
VRATA ZA GARAŽE itd.
POSEBNO UGODNE CENE!

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI
Telefon (0 42 39) 34 63
ŠT. PRIMOŽ — Tel. (04239) 34 6 09

Miza in 4 stoli iz kovine in plastike za vrt - šil. 695.-

Podjunska trgovska družba
Bratje Rutar & Co.
Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

Wieder eine neue, sensationelle Motorsäge von STIHL: die STIHL-040, ca. 3,7 PS stark, 6,8 kg leicht — nur 1,8 Kilo pro PS. Kennen Sie eine Motorsäge, die das übertrifft?

STIHL 040

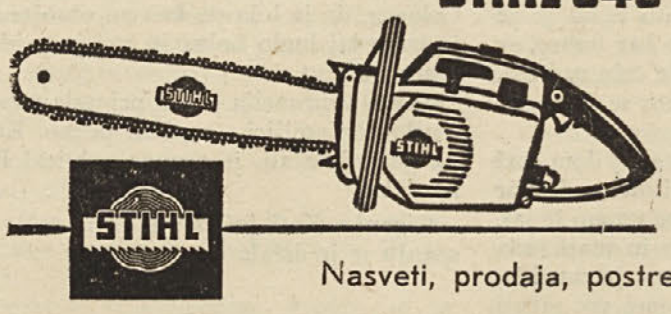

Johan Lomšek
Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

Nasveti, prodaja, postrežba strankam

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.